

AFM Consumentenmonitor 2022

Q4 | Beleggers

dr. Millie Elsen
Joost Leenen, MSc.
Mara Verheijen, Msc.
dr. Karolien van den Akker

17 februari 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Beleggers en beleggingsvormen	3
Drijfveren van beleggers	11
Mate van activiteit	18
Risico's en risicopercepties	22
Krijgen en zoeken van informatie	27
Kenmerken van beleggers	32
Recent gestopte beleggers	36
Onderzoeksmethode en steekproefbeschrijving	41

Inleiding

Achtergrond

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedrags-toezichthouder draagt de AFM bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland. De Consumentenmonitor geeft inzicht in ontwikkelingen in het gedrag van consumenten over de tijd. De monitor is in 2004 gestart en wordt sindsdien elk half jaar uitgevoerd.

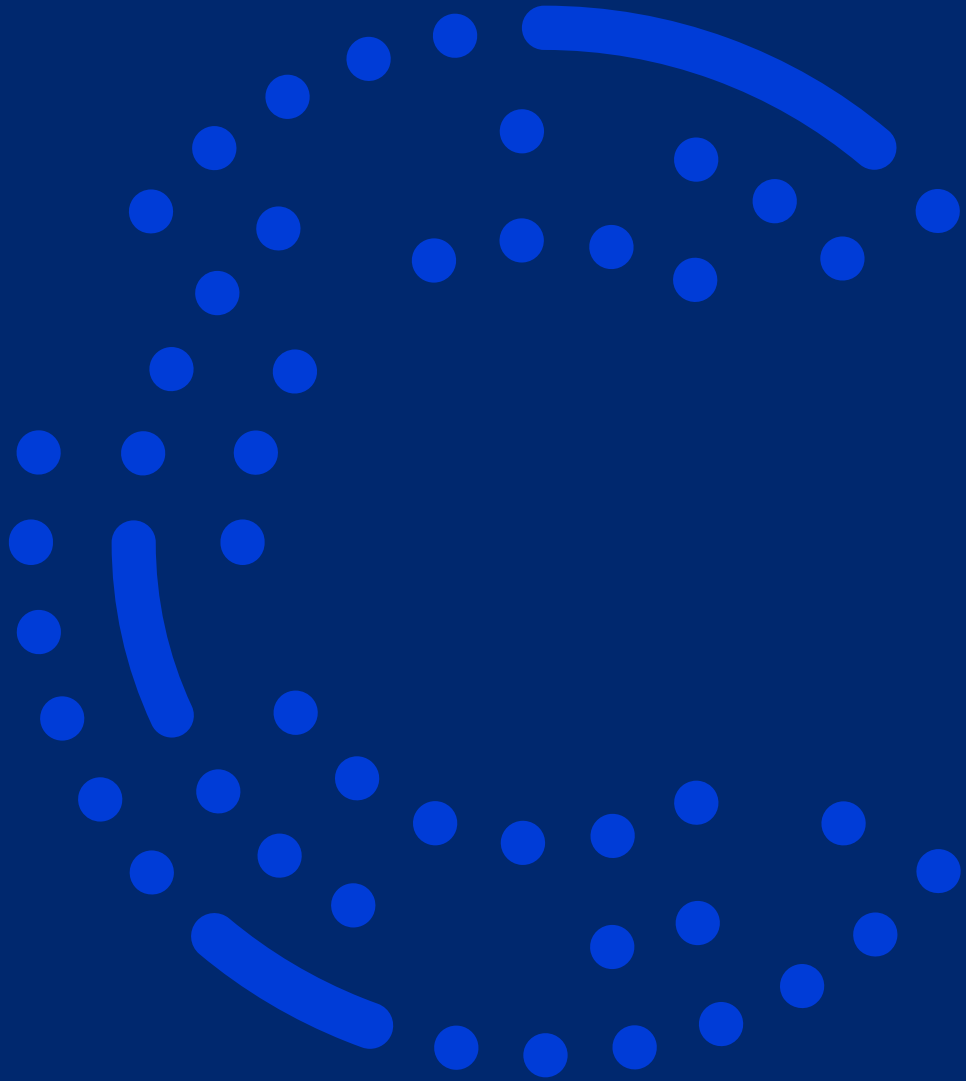
De primaire doelstellingen van de Consumentenmonitor zijn:

- het beschrijven van het gedrag en de attitudes van financiële consumenten;
- het beschrijven van markt- en productaspecten in de financiële markt.

Leeswijzer

Dit rapport bevat de resultaten van de Consumentenmonitor uitgevoerd in oktober en november 2022 (Q3 2022) over het deelonderwerp "Beleggen". Het veldwerk is uitgevoerd in het online LISS panel tussen 3 oktober en 29 november 2022. De vragenlijst is voorgelegd aan een (willekeurige) steekproef van Nederlandse beleggers. De vragenlijst behandelde verschillende onderwerpen, waaronder de vormen waarin men belegt, de drijfveren om te beleggen, de mate van activiteit en risicopercepties. De genoemde verschillen tussen groepen beleggers (zoals leeftijdsgroepen) in dit rapport zijn statistisch significant (tenzij anders vermeld).

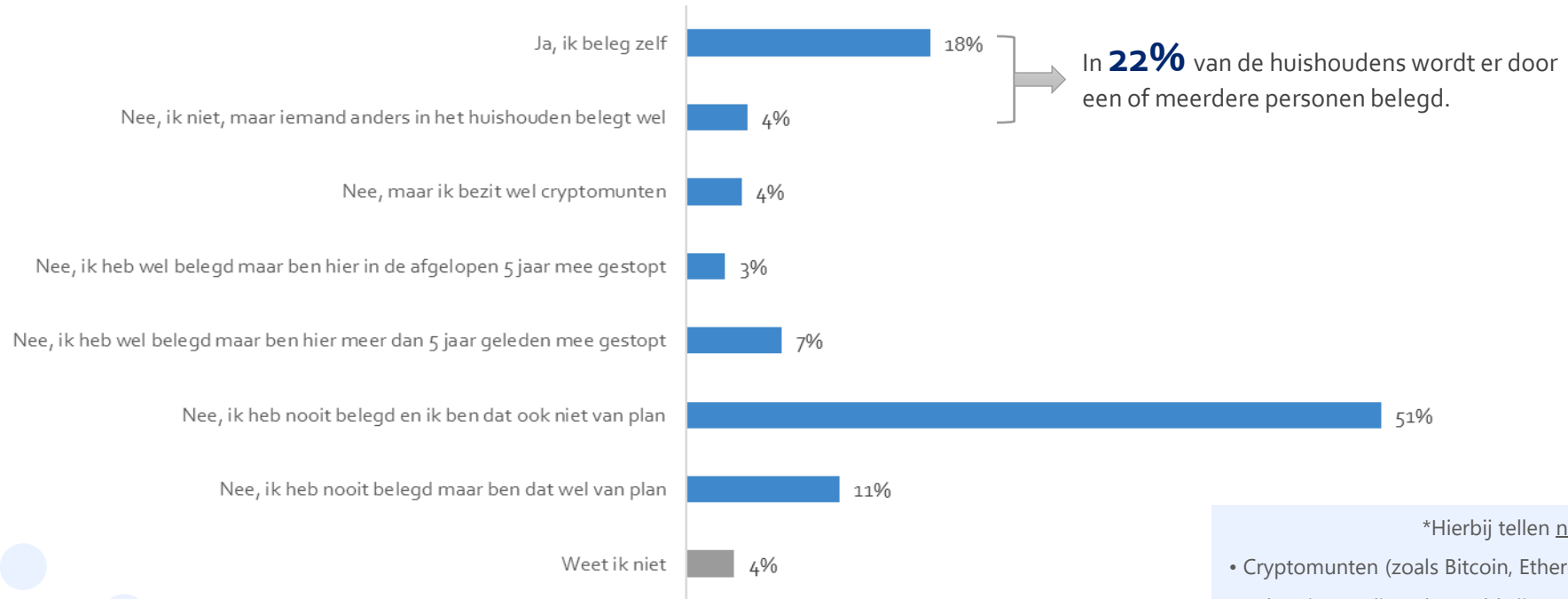
Belangrijk: In 2022 is de Consumentenmonitor voor het eerst uitgevoerd in het *probability-based* LISS panel van Centerdata. Ook zijn vragen en vraagformuleringen aangepast (vereenvoudigd). Hierdoor zijn de resultaten van de meting in 2022 niet goed vergelijkbaar met de resultaten van eerdere metingen.

Beleggers en beleggingsvormen

Ruim een vijfde van de Nederlandse huishoudens heeft beleggingen

Hebt u geld belegd in beleggingsfondsen, aandelen, derivaten, obligaties of andere effecten?*

- Ongeveer 1 op de 5 Nederlanders (18%) heeft zelf beleggingen. De grootste groep – ongeveer de helft van de Nederlanders – heeft nooit belegd en is ook niet van plan om dit te gaan doen.

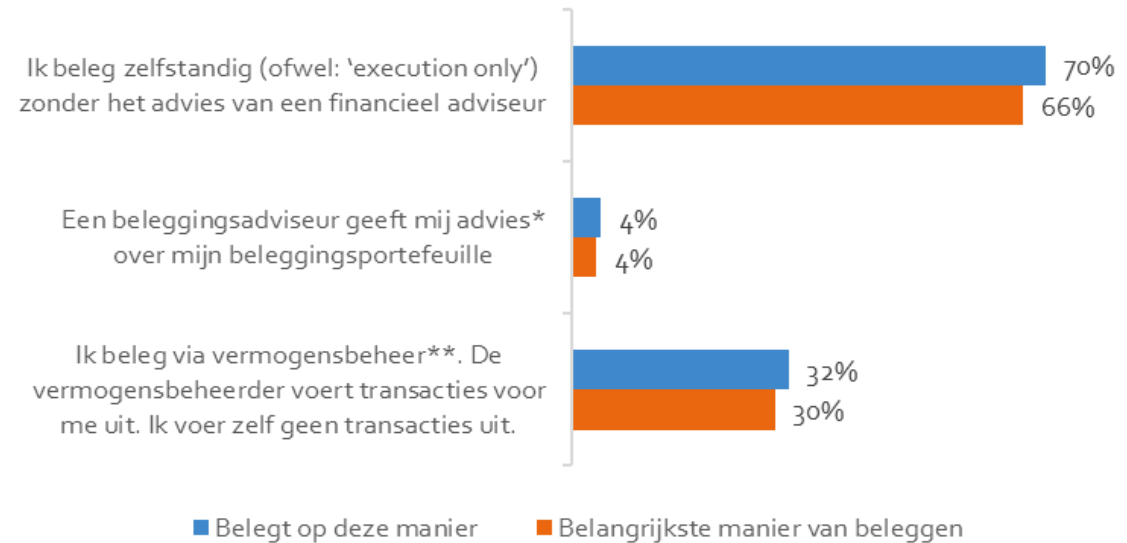
*Hierbij tellen niet mee:

- Cryptomunten (zoals Bitcoin, Ethereum of stablecoins)
- Beleggingen die gekoppeld zijn aan uw hypotheek
- Beleggingen die via uw werkgever gekoppeld zijn aan uw pensioen (bijv. een pensioenfonds). *Let op: Beleggingen met (extra) pensioen als doel op een gewone beleggingsrekening (box 3) of een fiscaal aantrekkelijke beleggingsrekening (box 1) tellen dus wel mee.*

Twee derde van de beleggers belegt voornamelijk zelfstandig

- Het overgrote deel van de beleggers (94%) belegt op één manier.
- 7 op de 10 beleggers beleggen zelfstandig. Voor twee derde van de beleggers is dit hun belangrijkste manier van beleggen.
- Ongeveer 3 op de 10 beleggers beleggen via vermogensbeheer en slechts een klein deel (4%) doet dit via een financieel adviseur.

Hoe belegt u?
Meerdere antwoorden mogelijk

*Een adviseur geeft advies over de te volgen beleggingsstrategie. Op basis van dit advies bepaalt u daarna zelf welke beleggingen u aan- of verkoopt.

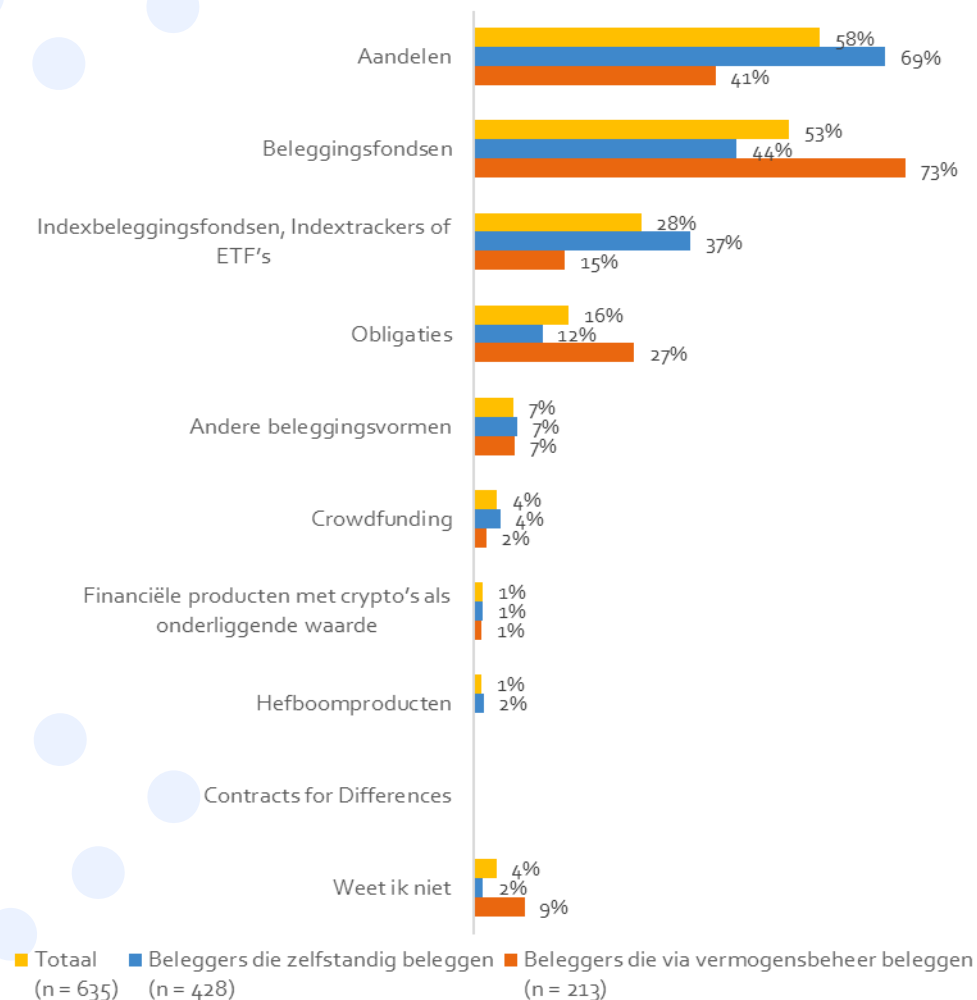
**Bij vermogensbeheer worden uw beleggingen beheerd en wordt uw geld belegd in effecten (zoals aandelen, obligaties en opties). U spreekt van tevoren af wat de beheerder precies mag doen. De beheerder is gemachtigd tot een bepaalde grens transacties voor u te doen en beslist vervolgens zelf om effecten te kopen of te verkopen. Pas achteraf vertelt hij u wat hij heeft gedaan.

Vraag: Hoe belegt u? (1) Ik beleg zelfstandig (ofwel 'execution only') zonder het advies van een financieel adviseur, (2) Een beleggingsadviseur geeft mij advies* over mijn beleggingsportefeuille, (3) Ik beleg via vermogensbeheer**. De vermogensbeheerder voert transacties voor me uit. Ik voer zelf geen transacties uit. (De verdere toelichting staat in de box rechts.)

Voor beleggers die op meerdere manieren beleggen is de belangrijkste manier bepaald met de vervolgvraag: "Geef voor elke manier aan welk deel (in procenten) van de totale waarde van uw beleggingen u zo belegt" (en bij twee of meer gelijke (hoogste) percentages: "Welke manier ziet u zelf als uw belangrijkste manier van beleggen?").

Aandelen en beleggingsfondsen zijn de meest populaire beleggingsvormen

In welke vormen belegt u (en/of wordt er voor u belegd)?

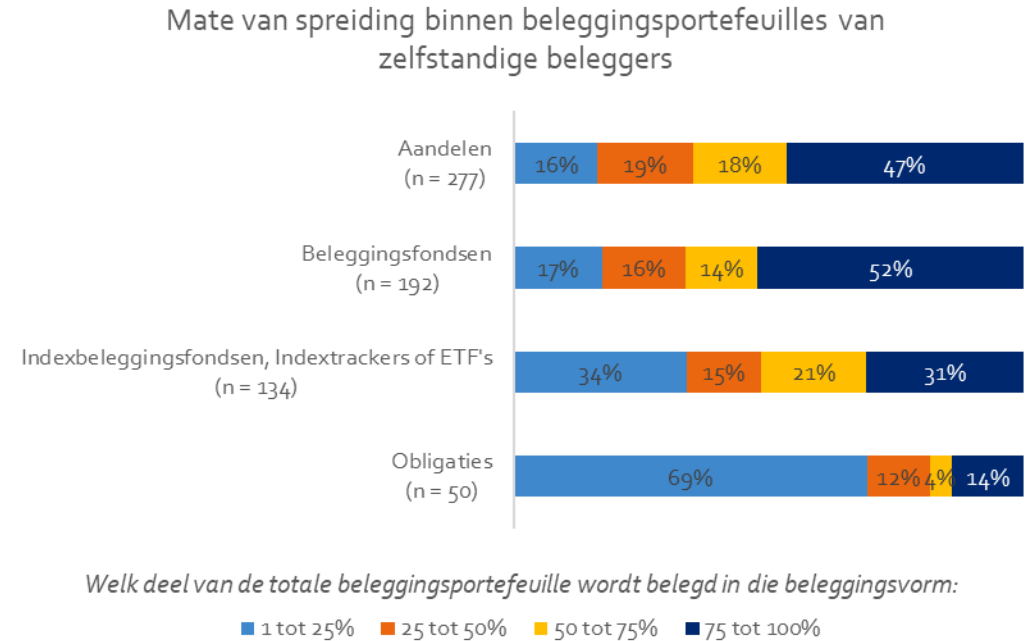
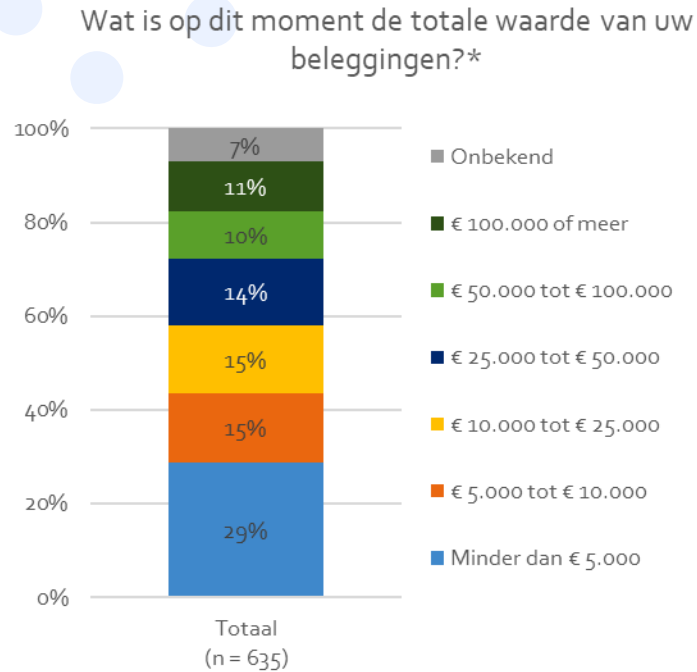

- Aandelen (58%) en beleggingsfondsen (53%) zijn de meest gekozen beleggingsvormen, gevolgd door indexbeleggingsfondsen, indextrackers of Exchange traded funds (28%) en obligaties (16%).
- Zelfstandige beleggers beleggen vaker in aandelen (69%) dan beleggers die gebruik maken van vermogensbeheer (41%). Beleggers die gebruik maken van vermogensbeheer beleggen vaker in beleggingsfondsen (73%) dan zelfstandige beleggers (44%).

Vraag: In welke vormen belegt u [als men (ook) via vermogensbeheer belegt: en/of wordt er voor u belegd]? Denk bij deze vraag aan **alle** beleggingen die u hebt. Klik hier voor een uitleg van de vormen. Meerdere antwoorden mogelijk.

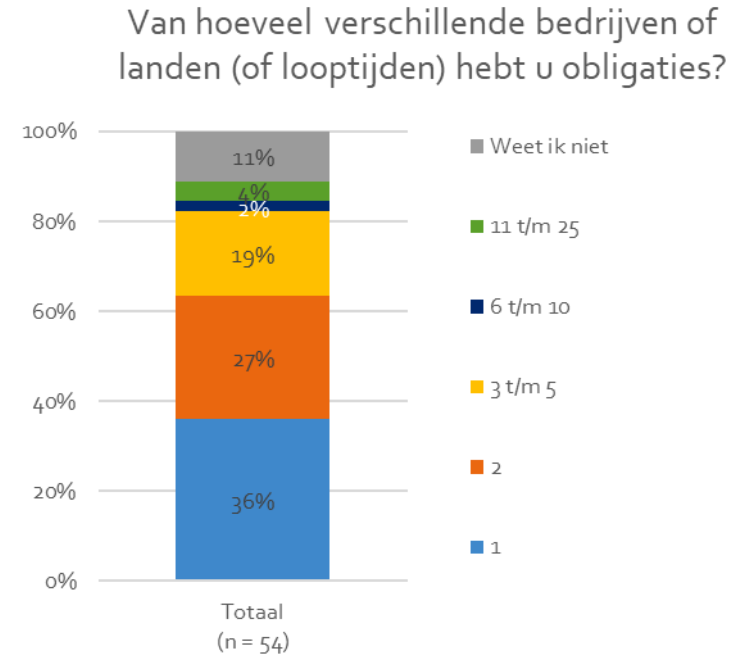
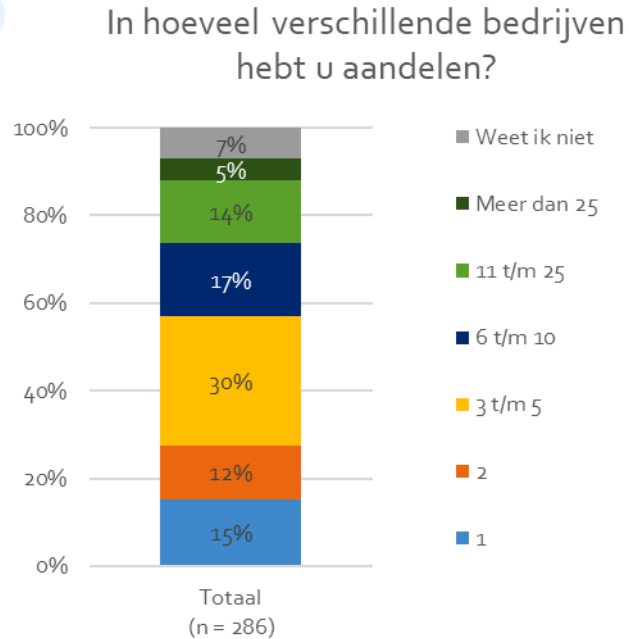
Basis = alle beleggers, n = 635; beleggers die zelfstandig beleggen, n = 428; beleggers die via vermogensbeheer beleggen, n = 213 (beleggers die met advies beleggen niet getoond i.v.m. lage aantal waarnemingen)

3 op de 10 beleggers hebben beleggingen met een waarde lager dan €5.000

- Van bijna een derde van de beleggers (29%) is de totale waarde van de beleggingen lager dan €5.000. Ongeveer een vijfde (21%) zegt dat hun beleggingen meer dan €50.000 waard zijn.
- De figuur rechts toont welk deel van hun totale beleggingsportefeuille zelfstandige beleggers hebben belegd in een bepaalde beleggingsvorm. Bij beleggers die in aandelen beleggen bestaat in bijna de helft van de gevallen (47%) de beleggingsportefeuille voornamelijk of volledig uit aandelen (75 tot 100%). Bij beleggers die in obligaties beleggen vormen de obligaties juist vaak slechts een klein deel van de beleggingsportefeuille.

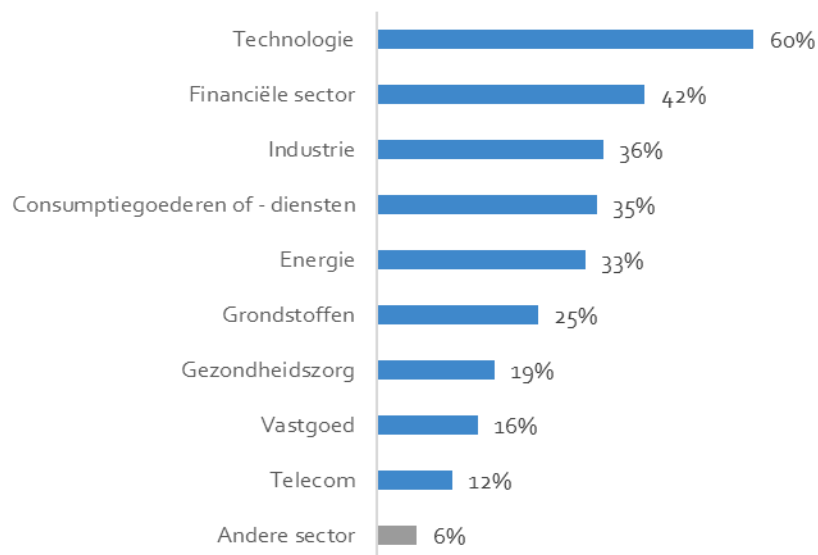
Ongeveer 3 op de 10 beleggers hebben aandelen in 1 of 2 bedrijven

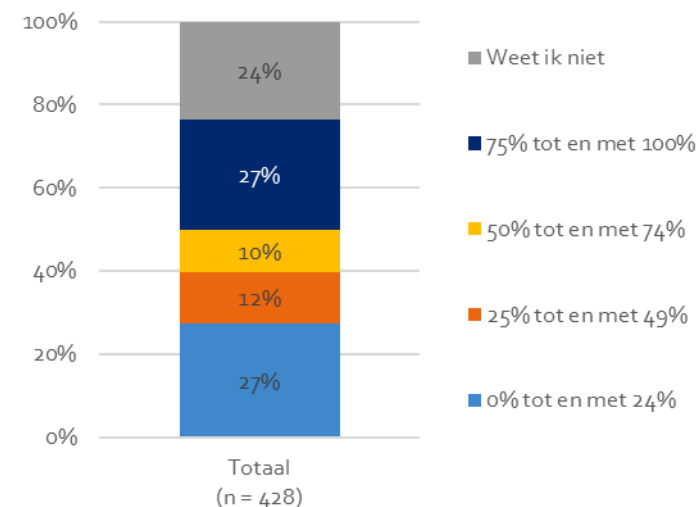
- Zelfstandige beleggers met aandelen hebben aandelen in gemiddeld 10 verschillende bedrijven (mediaan = 4). Ongeveer 3 op de 10 zelfstandige beleggers (27%) hebben aandelen in 1 of 2 bedrijven. 2 op de 10 zelfstandige beleggers (19%) geven aan aandelen te hebben in meer dan 10 bedrijven.
- Zelfstandige beleggers met obligaties hebben obligaties van gemiddeld 3 verschillende bedrijven of landen (of looptijden) (mediaan = 2). Ruim 6 op de 10 zelfstandige beleggers (63%) hebben obligaties van 1 of 2 bedrijven of landen (of looptijden).

6 op de 10 zelfstandige beleggers met aandelen investeren in bedrijven in de technologiesector

In welke van onderstaande sectoren [is het bedrijf /zijn de bedrijven] waarin u aandelen hebt actief?

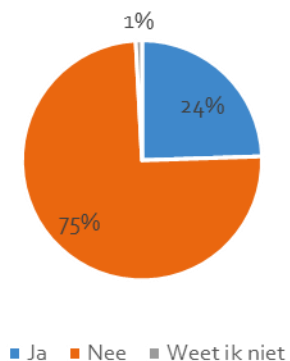
Welk deel van uw beleggingen (ongeveer) zit in Nederlandse bedrijven of Nederlandse indices (bijvoorbeeld AEX, AMX, ASCX)?

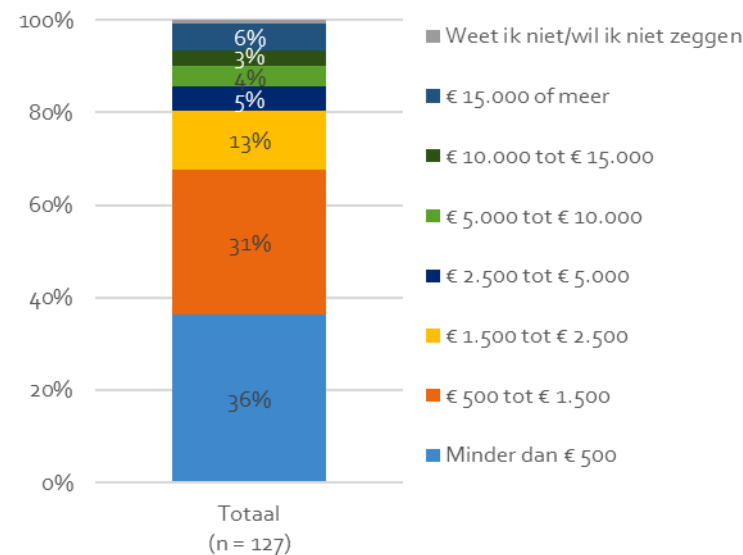
- De meeste zelfstandige beleggers met aandelen investeren in bedrijven in de technologiesector, gevolgd door de financiële sector, industrie, consumptiegoederen of –diensten en de energiesector.
- Een kwart van de zelfstandige beleggers (24%) weet niet welk deel van hun beleggingen in Nederlandse bedrijven of indices zit. Een kwart denkt dat het minder dan 25% is, en ook een kwart denkt dat het minstens 75% is.

Een kwart van de beleggers heeft ook crypto, meestal met een waarde lager dan € 1.500

Hebt u cryptomunten (zoals Bitcoin, Ethereum of stablecoins)?

Wat is de totale verkoopwaarde van uw cryptomunten op dit moment?

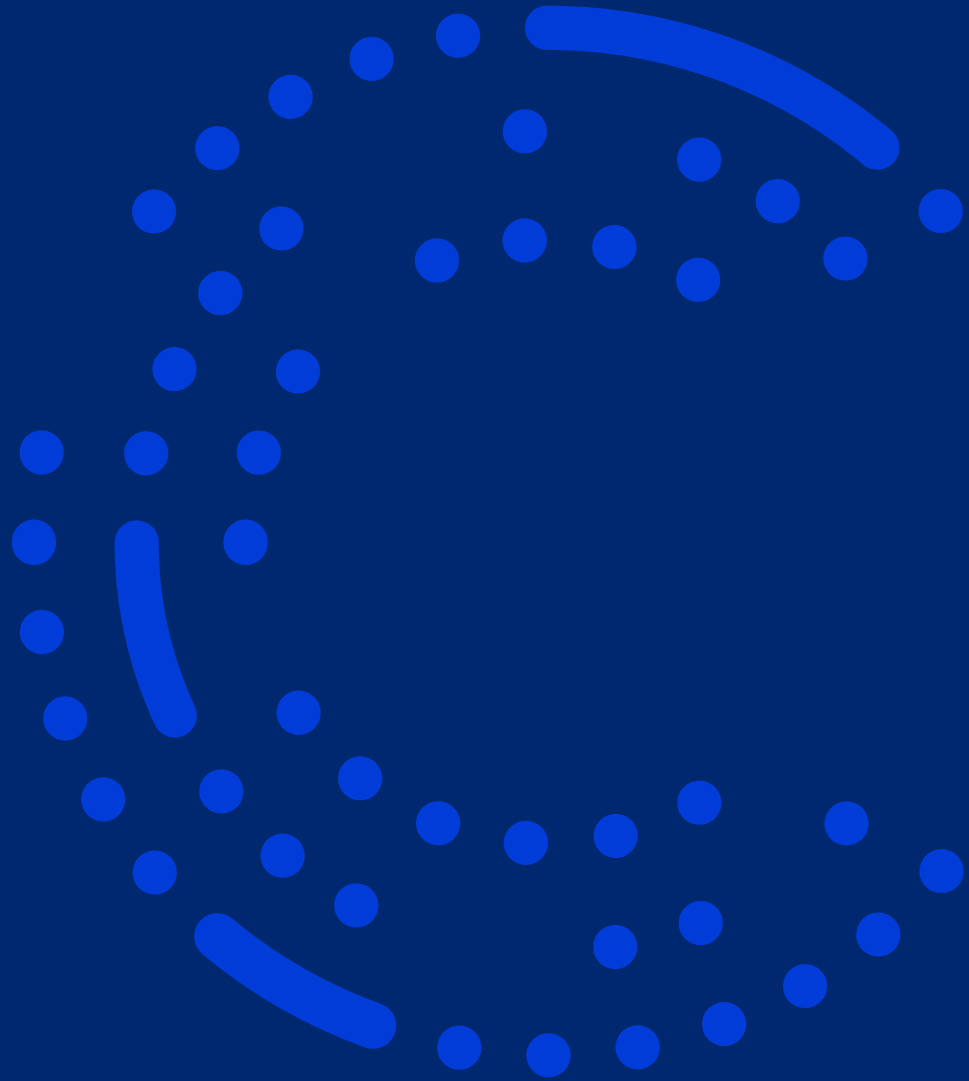
- Een kwart van de beleggers bezit ook crypto.¹
- Van de beleggers met cryptomunten zegt twee derde (67%) dat de waarde op dit moment lager dan €1.500 is. Ruim een derde (36%) geeft aan dat hun cryptomunten op dit moment een waarde vertegenwoordigen van minder dan €500.

Vraag (figuur links): Hebt u cryptomunten (zoals Bitcoin, Ethereum of stablecoins)?

Vraag (figuur rechts): Hoeveel is de totale verkoopwaarde van uw cryptomunten op dit moment?

¹ Merk op dat beleggers die alleen cryptomunten bezitten (en geen andere beleggingsvormen) niet in de steekproef zitten.

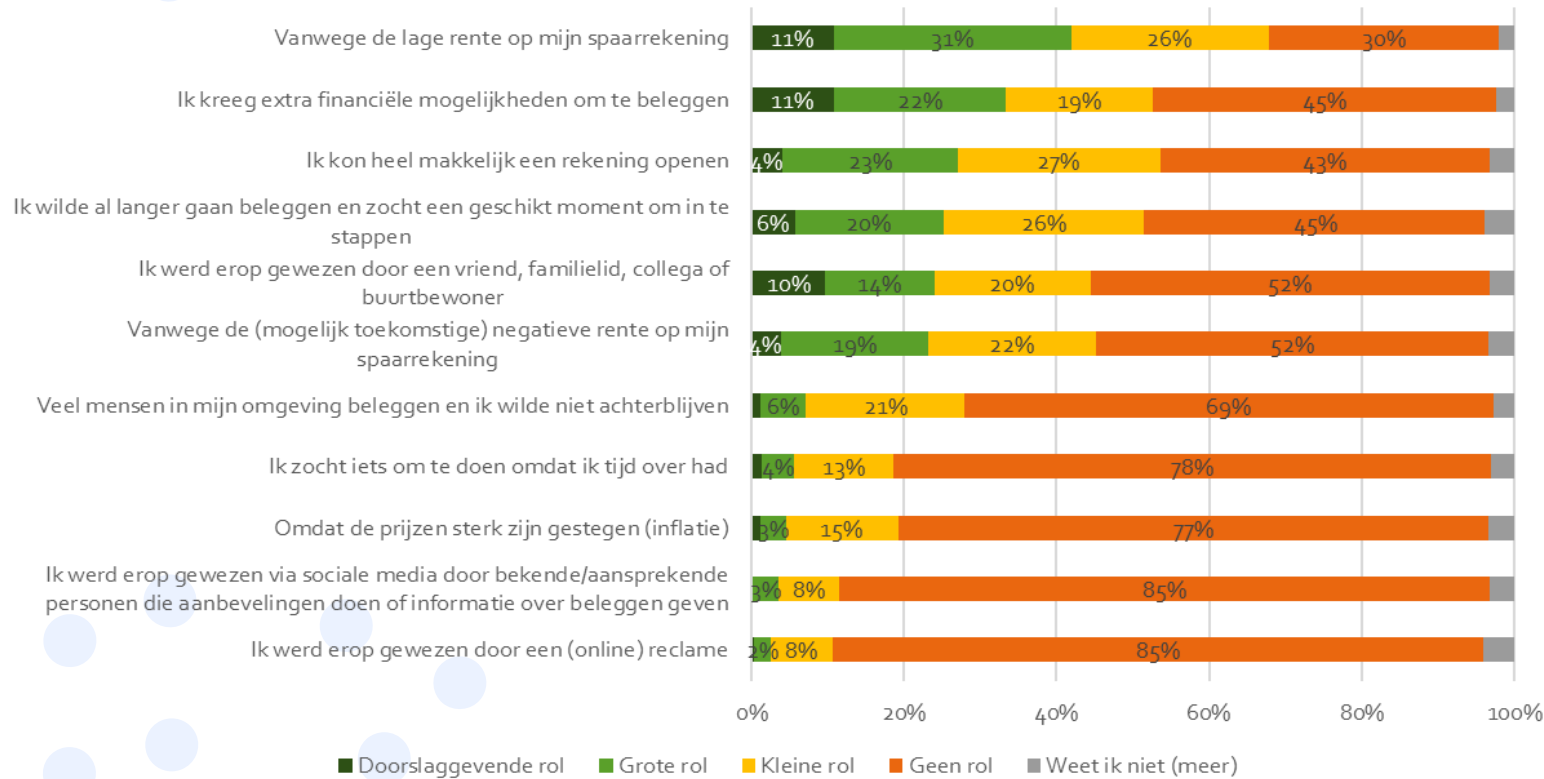
Basis (figuur links) = alle beleggers, n = 635
Basis (figuur rechts) = beleggers met cryptomunten, n = 127

Drijfveren van beleggers

Lage rentestand vaakst genoemde reden om te beginnen met beleggen

Redenen om te beginnen met beleggen

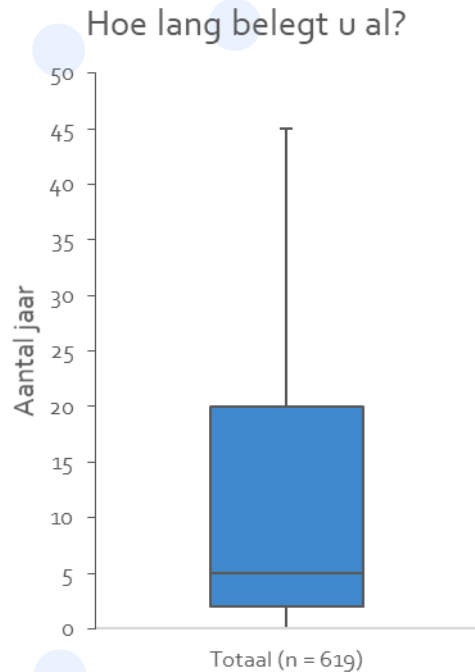

- Voor 4 op de 10 beleggers speelde de lage rente op spaarproducten een grote of zelfs doorslaggevende rol in de keuze om te gaan beleggen.
- De lage rentestand is daarmee de vaakst genoemde reden, gevolgd door het krijgen van extra financiële mogelijkheden, dat voor een derde van de beleggers een grote of doorslaggevende rol speelde.
- De ruime meerderheid van de beleggers (85%) zegt dat influencers en (online) reclame *geen* rol speelden in hun keuze te gaan beleggen.

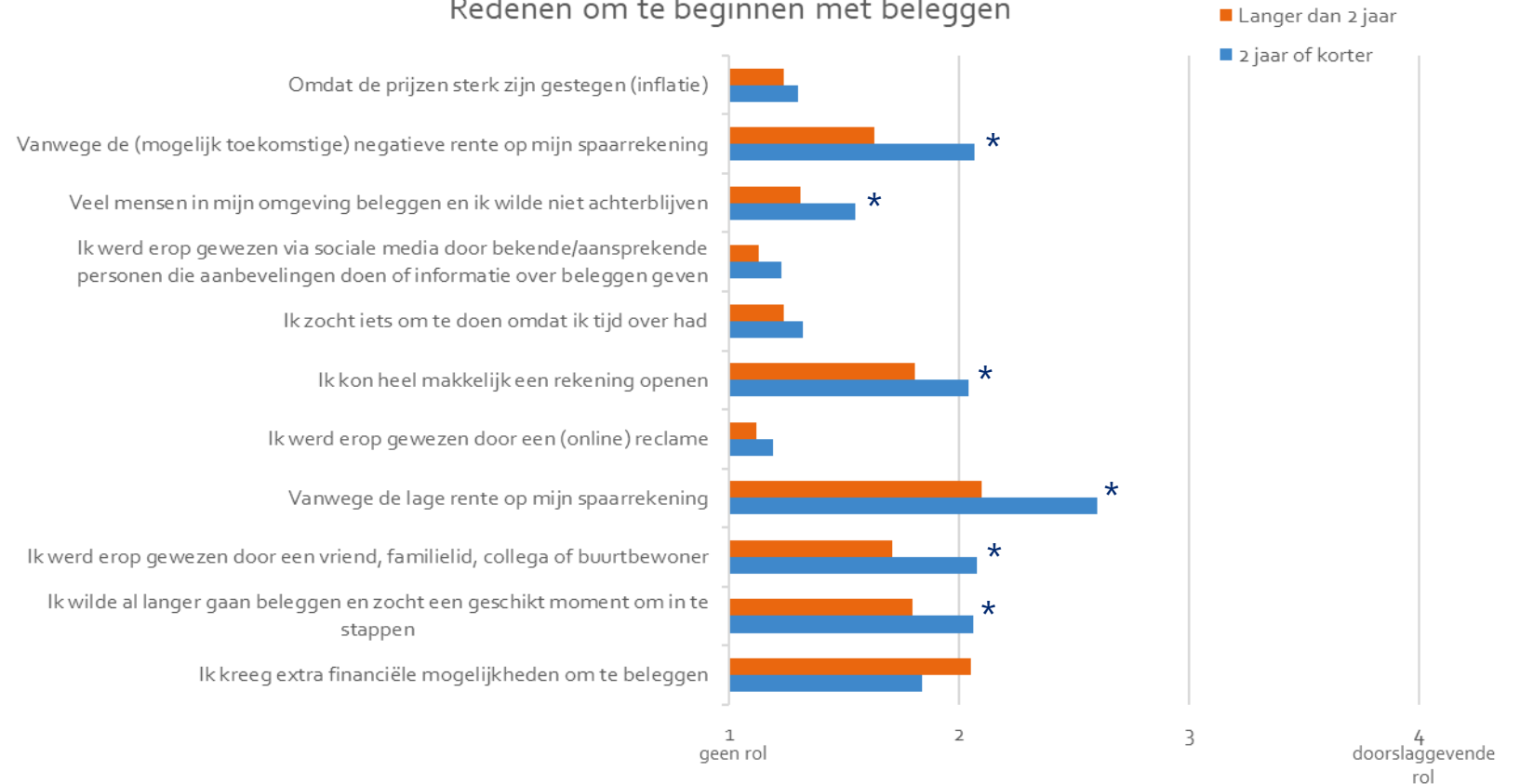
Vraag: In welke mate hebben onderstaande redenen een rol gespeeld bij uw beslissing om op dat moment te beginnen met beleggen?

Basis = beleggers die weten hoe lang zij al beleggen, n = 619

Lage rentestand was vooral voor nieuwe beleggers reden om te beginnen met beleggen

Redenen om te beginnen met beleggen

- De helft van de beleggers belegt langer dan 5 jaar (het gemiddelde is 11 jaar).
- Voor beleggers die twee jaar of korter geleden gestart zijn met beleggen speelde de lage of (mogelijk toekomstige) negatieve spaarrente een belangrijkere rol in de keuze om te gaan beleggen dan voor beleggers die langer geleden startten met beleggen. Ook geven zij vaker aan dat ze erop gewezen werden door hun omgeving, ze niet wilden achterblijven bij anderen, het gemakkelijk was om een rekening te openen, of dat ze eigenlijk al langer van plan waren te gaan beleggen.

Vraag: In welke mate hebben onderstaande redenen een rol gespeeld bij uw beslissing om op dat moment te beginnen met beleggen?

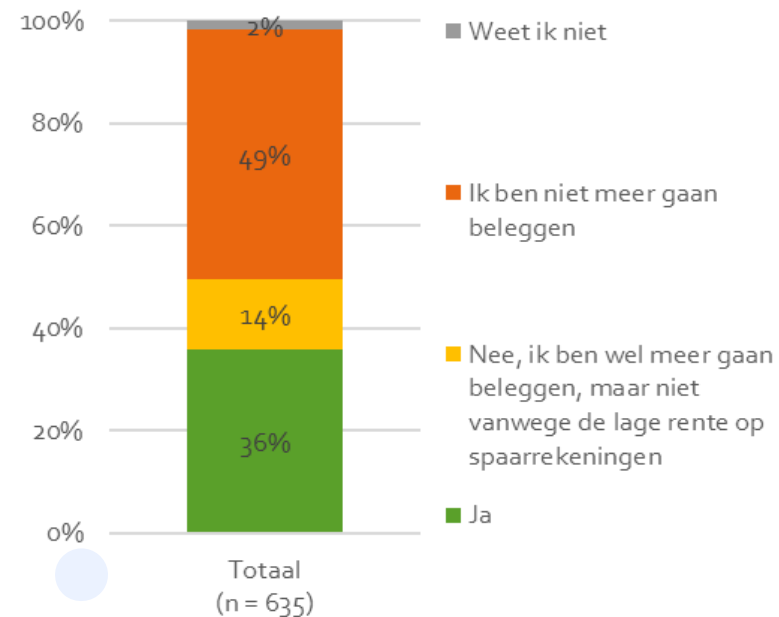
Basis = beleggers die weten hoe lang zij al beleggen, n = 619

* = significant verschil

Ruim een derde van de beleggers is *meer* gaan beleggen vanwege de lage rentestand

- Voor ruim een derde van de beleggers (36%) was de lage rente op spaarrekeningen een reden om *meer* te gaan beleggen.
- De overige beleggers (63%) zeiden niet meer te zijn gaan beleggen of *wél* meer te zijn gaan beleggen maar de lage rentestand niet meegenomen te hebben in die beslissing.

Bent u vanwege de lage rente op uw spaarrekening(en) meer gaan beleggen?

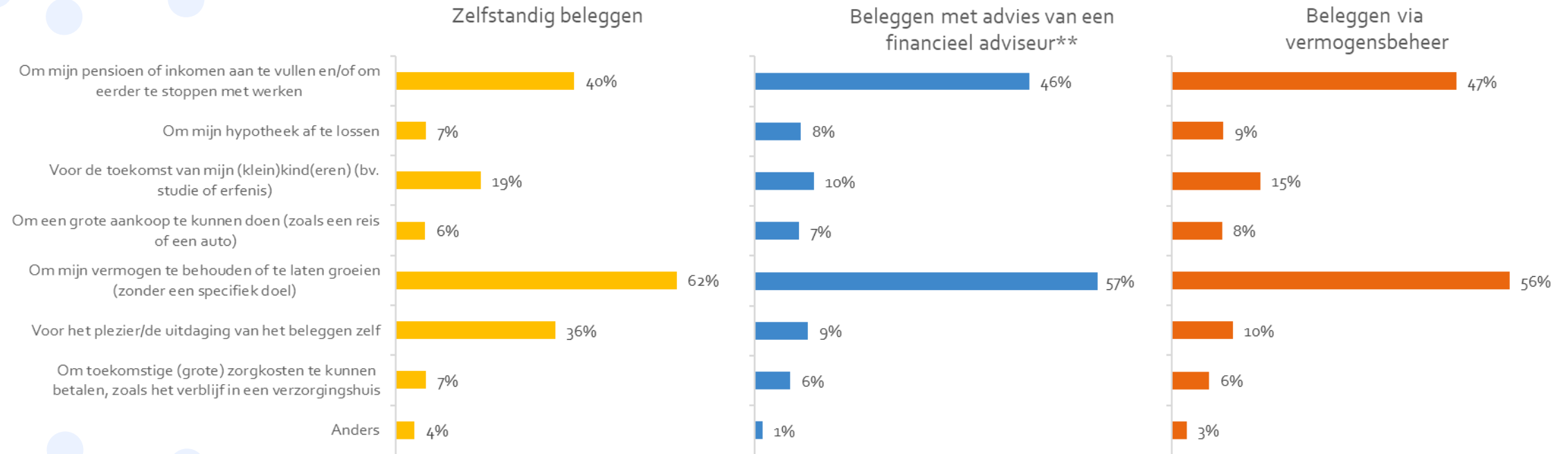
Het zelf kunnen beheren van beleggingen en beleggen leuk of een uitdaging vinden zijn de belangrijkste redenen om te kiezen voor zelfstandig beleggen

- Gemiddeld noemden beleggers die zelfstandig beleggen 2,1 redenen voor hun keuze om zelfstandig te beleggen. Zij noemden het vaakst als reden dat ze hun beleggingen zelf willen kunnen beheren (56%). Andere belangrijke redenen zijn dat ze het leuk of uitdagend vinden dit zelf te doen (44%) en dat de kosten lager zijn (39%). Onbekendheid met overige opties (beleggen via een adviseur of vermogensbeheerder) wordt bijna nooit genoemd (1%).

Vermogensbehoud of -groei is het vaakst genoemde beleggingsdoel

Met welk(e) doel(en) belegt u...?
Meerdere antwoorden mogelijk

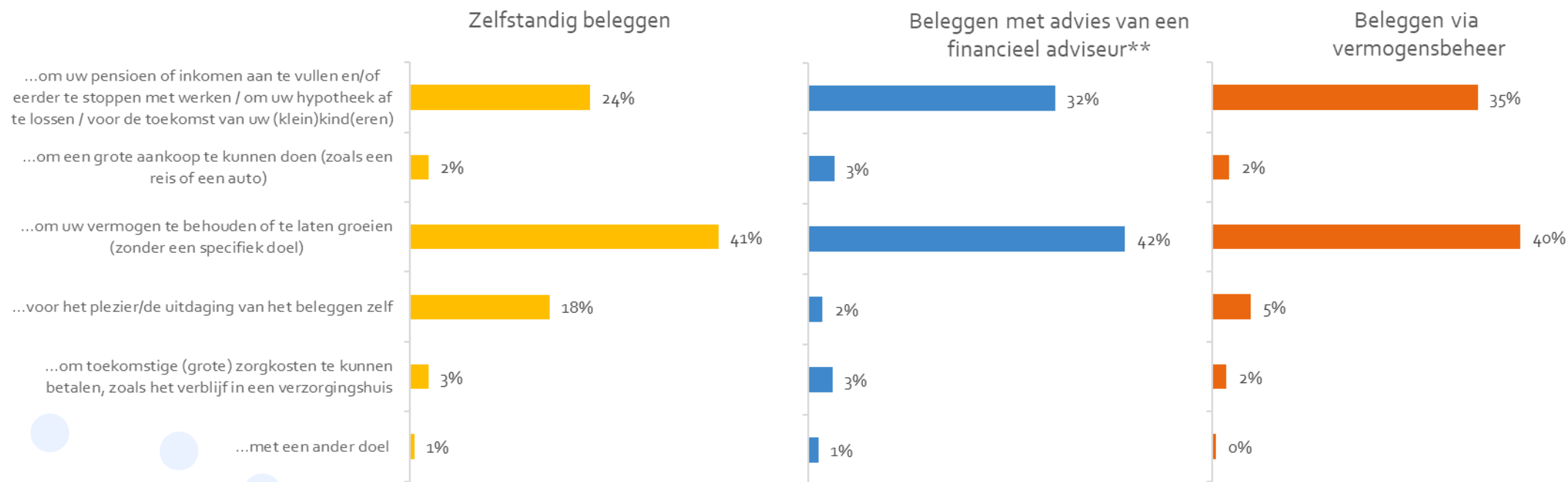

- De meerderheid van de beleggers heeft vermogensbehoud of -groei als doel (56-62%). Daarmee is het de vaakst genoemde reden, gevolgd door aanvulling van het pensioen of inkomen en/of eerder stoppen met werken (40-47%).
- Zelfstandige beleggers beleggen vaker voor het plezier of de uitdaging van het beleggen zelf.

Vermogensbehoud of -groei is over het algemeen het belangrijkste beleggingsdoel van beleggers

Als u de totale waarde van de beleggingen die u [zelfstandig/met advies van een financieel adviseur/via vermogensbeheer] belegt op 100% stelt, welk deel (in procenten) belegt u dan...

Gemiddeld percentage dat met het betreffende doel wordt belegd*

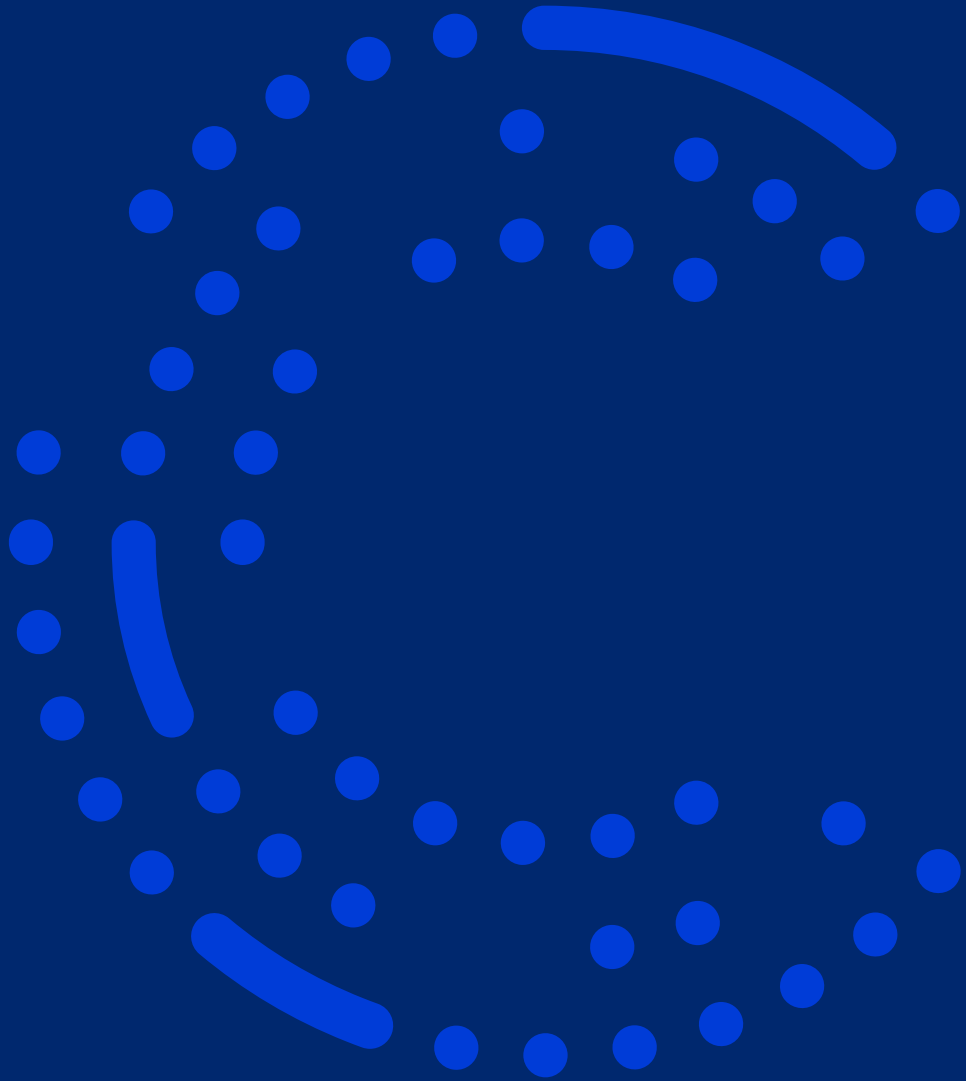
- De meeste beleggers hebben één (zelfstandig: 42%, met advies: 67%, via vermogensbeheer: 55%) of twee (zelfstandig: 30%, met advies: 17%, via vermogensbeheer: 26%) beleggingsdoelen.
- In deze figuren is niet alleen rekening gehouden met óf men het doel heeft, maar ook welk deel van de totale waarde van de beleggingen met het betreffende doel belegd wordt. Gemiddeld over alle beleggers wordt ongeveer 40% van de totale waarde belegd met vermogensbehoud of -groei als doel.

Vraag: Als u de totale waarde van de beleggingen die u met advies van een financieel adviseur belegt op 100% stelt, welk deel (in procenten) belegt u dan...?

*Hierbij zijn ook beleggers die het doel niet hebben (0%) en beleggers die het betreffende doel als enige doel hebben (100%) meegenomen.

Basis = beleggers die zelfstandig beleggen, n = 428; beleggers die beleggen met advies van een financieel adviseur, n = 32; beleggers die via vermogensbeheer beleggen, n = 213

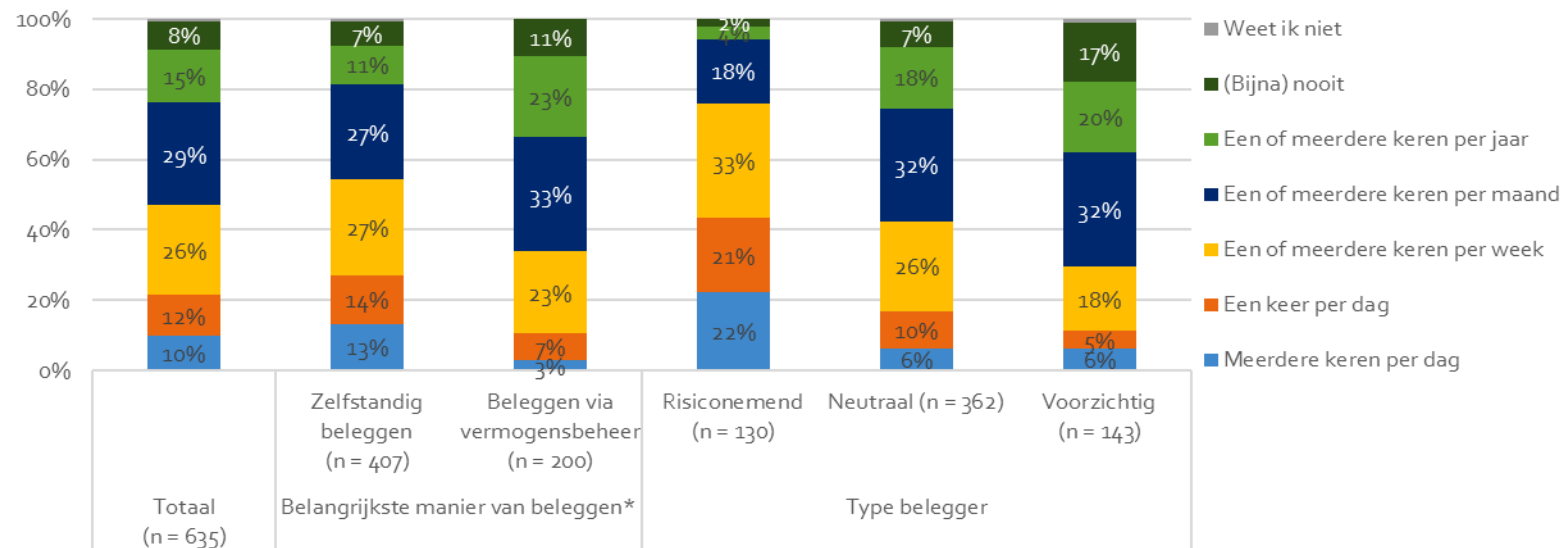
**Let op: het aantal waarnemingen is laag (n = 32)

Mate van activiteit

Ongeveer de helft van de beleggers kijkt minstens wekelijks naar de waarde van hun beleggingen

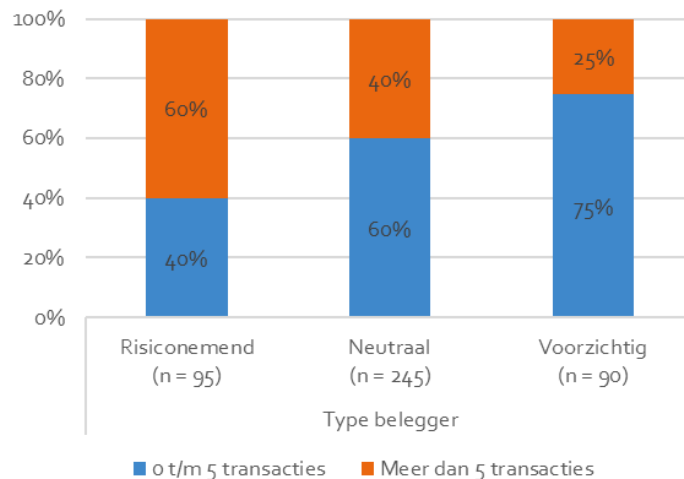
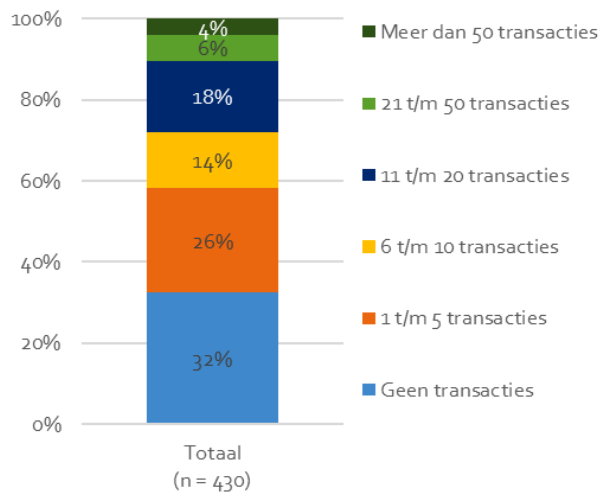
Hoe vaak kijkt u gemiddeld naar de waarde van uw beleggingen?

- Ongeveer de helft van de beleggers (48%) kijkt wekelijks of vaker naar de waarde van hun beleggingen.
- Zelfstandige beleggers kijken vaker naar de waarde van hun beleggingen dan beleggers via vermogensbeheer.
- Beleggers die zichzelf als risiconemend omschrijven kijken vaker naar de waarde van hun beleggingen dan beleggers die zichzelf als voorzichtig zien.
- 1 op de 12 beleggers (8%) kijkt (bijna) nooit naar de waarde van zijn/haar beleggingen.

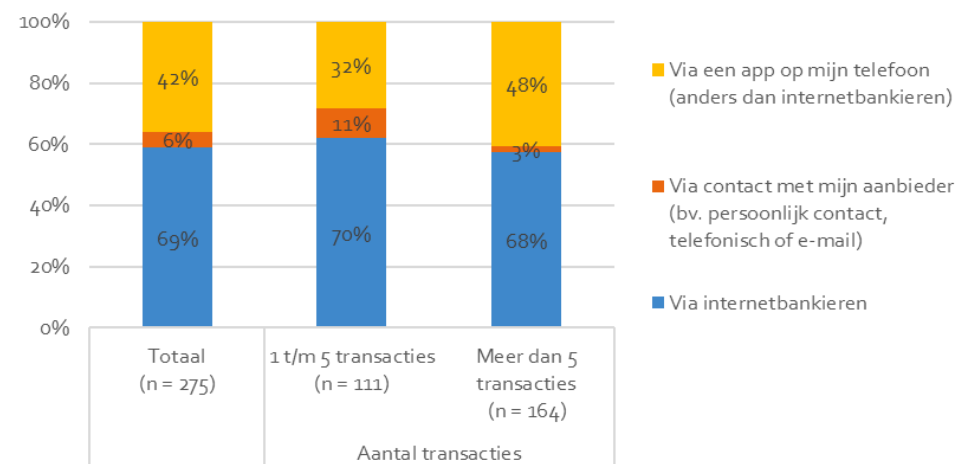
Meer dan de helft van de beleggers voerde het afgelopen jaar maximaal vijf transacties uit

Aantal transacties in de afgelopen 12 maanden

Op welke manier(en) hebt u deze transacties in de afgelopen 12 maanden gedaan?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Beleggers deden het afgelopen jaar gemiddeld 13 aan- en/of verkopen (mediaan = 4 transacties). Een derde van de beleggers (32%) voerde het afgelopen jaar geen enkele transactie uit.
- Risiconemende beleggers deden meer transacties dan voorzichtige beleggers. Van de risiconemende beleggers zegt 60% het afgelopen jaar meer dan 5 transacties te hebben gedaan, terwijl dit onder voorzichtige beleggers slechts 25% is.
- Beleggers die meer dan 5 transacties uitvoerden, deden dit vaker via een app (48%) dan beleggers die minder transacties uitvoerden (32%). Die laatste groep deed juist weer vaker transacties via persoonlijk contact met de aanbieder (11% vs. 3%).

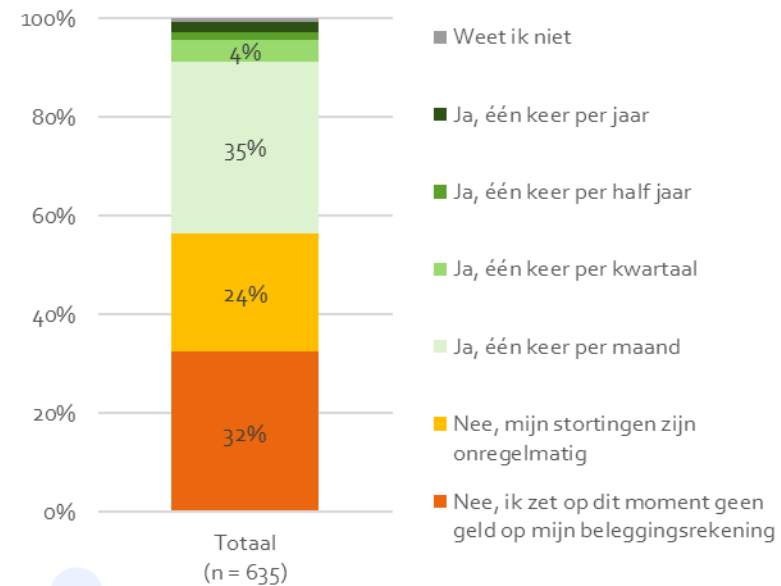
Vraag (links en midden): Hebt u in de afgelopen 12 maanden een of meerdere transacties (aan- en/of verkopen) gedaan? Denk hierbij aan alle transacties die u zelf hebt gedaan (met of zonder adviseur). Transacties die u hebt gedaan via vermogensbeheer tellen niet mee. Als u het niet precies weet, maak dan een inschatting. Vraag (rechts): Op welke manier(en) hebt u deze transacties in de afgelopen 12 maanden gedaan?

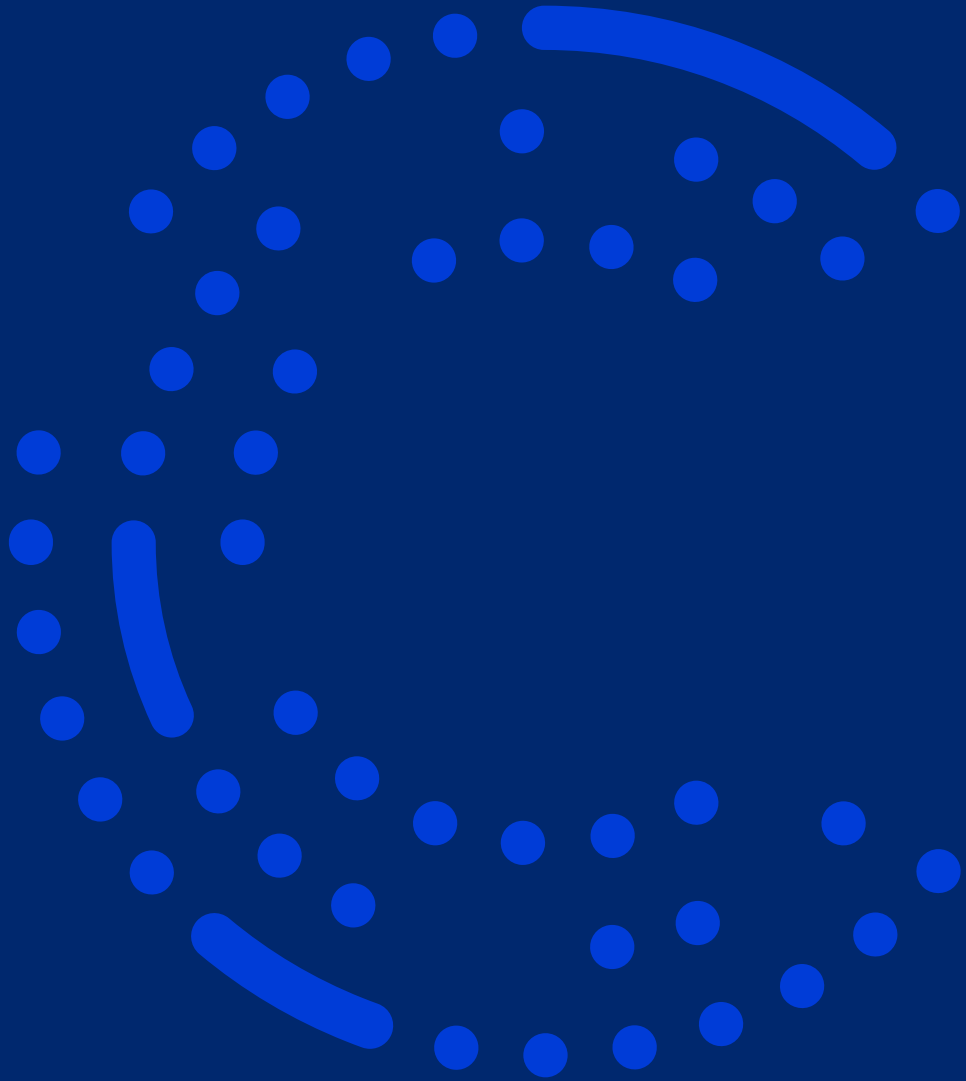
Basis = beleggers die zelfstandig beleggen en/of beleggen met advies... die weten of/hoeveel transacties ze gedaan hebben, n = 430 (figuur links/midden); die transacties gedaan hebben en het aantal weten, n = 275 (figuur rechts)

Ruim 4 op de 10 beleggers storten regelmatig een bepaald bedrag op hun beleggingsrekening

- Ruim 4 op de 10 beleggers (43%) zetten regelmatig een bepaald geldbedrag op hun beleggingsrekening; meestal eens per maand (35%).
- Een kwart van de beleggers geeft aan wel te storten, maar niet met regelmaat. Een derde zet (op dit moment) geen extra geld op hun beleggingsrekening.

Zet u regelmatig een bepaald geldbedrag op uw beleggingsrekening?

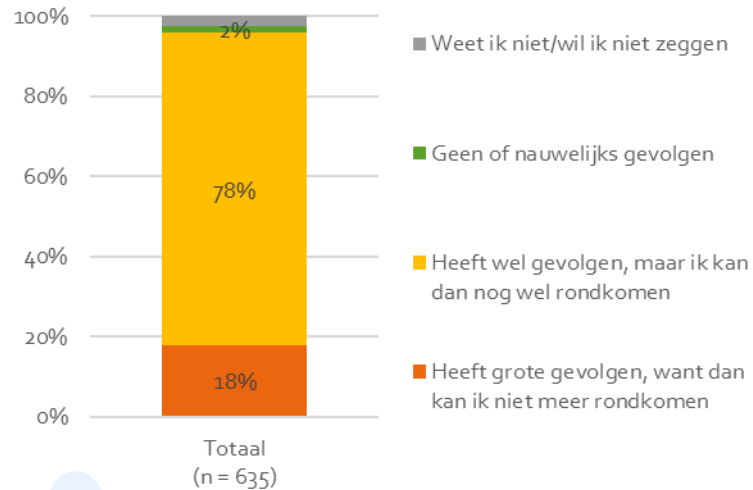

Risico's en risicopercepties

Bijna 1 op de 5 beleggers zegt niet meer rond te kunnen komen als de waarde van de beleggingen met 25% zou dalen

Stel dat de waarde van uw belegging met 25% daalt, waardoor u uw beleggingsdoel niet haalt. Zou dit dan gevolgen hebben voor uw levensstandaard?

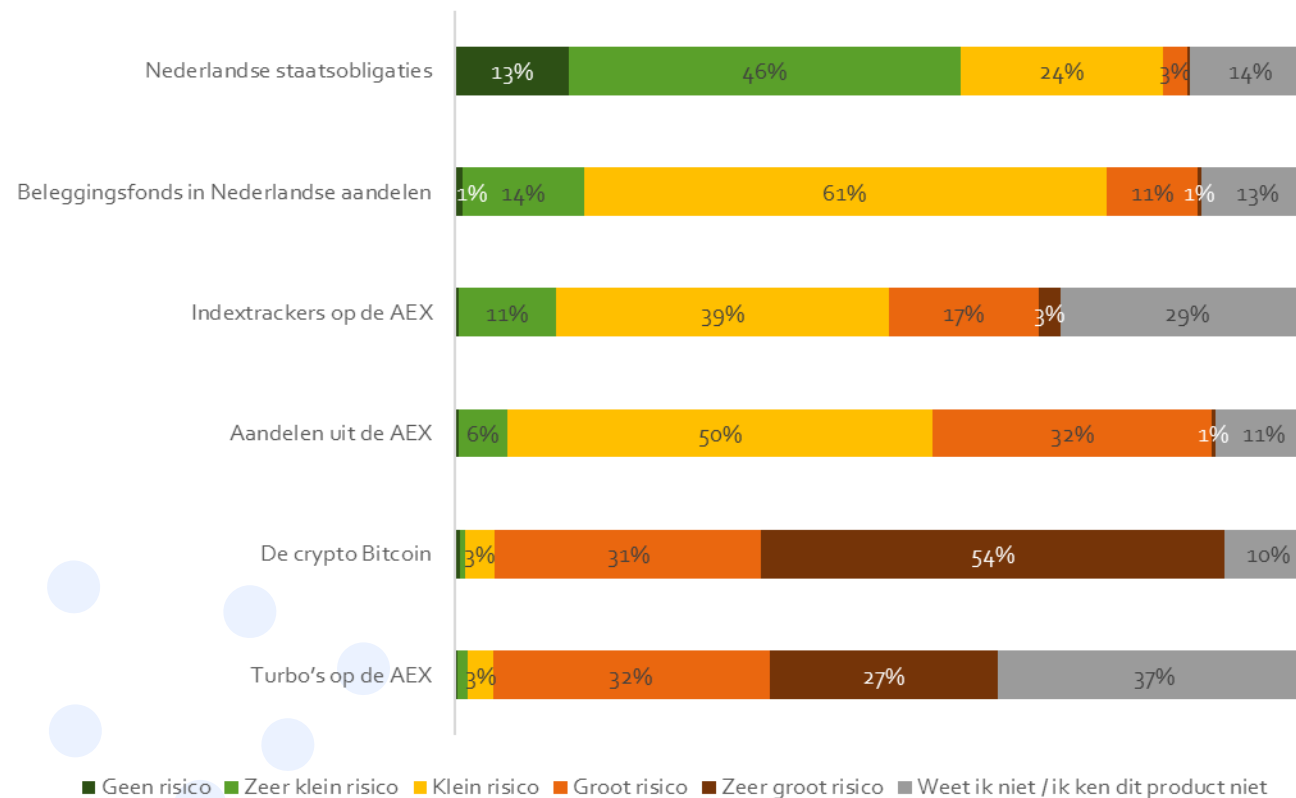
Vraag: Stel dat de waarde van uw belegging met 25% daalt, waardoor u uw beleggingsdoel niet haalt. Zou dit dan gevolgen hebben voor uw levensstandaard?

- Bijna 1 op de 5 beleggers (18%) geeft aan niet meer rond te kunnen komen wanneer de waarde van de beleggingen met 25% zou dalen.
- Voor een ruime meerderheid (78%) zou een dergelijke waardedaling wel gevolgen hebben, maar zij zouden nog steeds rond kunnen komen.

Er zijn grote verschillen in risicopercepties tussen beleggingsvormen

Kunt u per belegging aangeven hoe groot u het risico schat dat iemand die daarin belegt een (groot) deel van zijn inleg kwijtraakt?

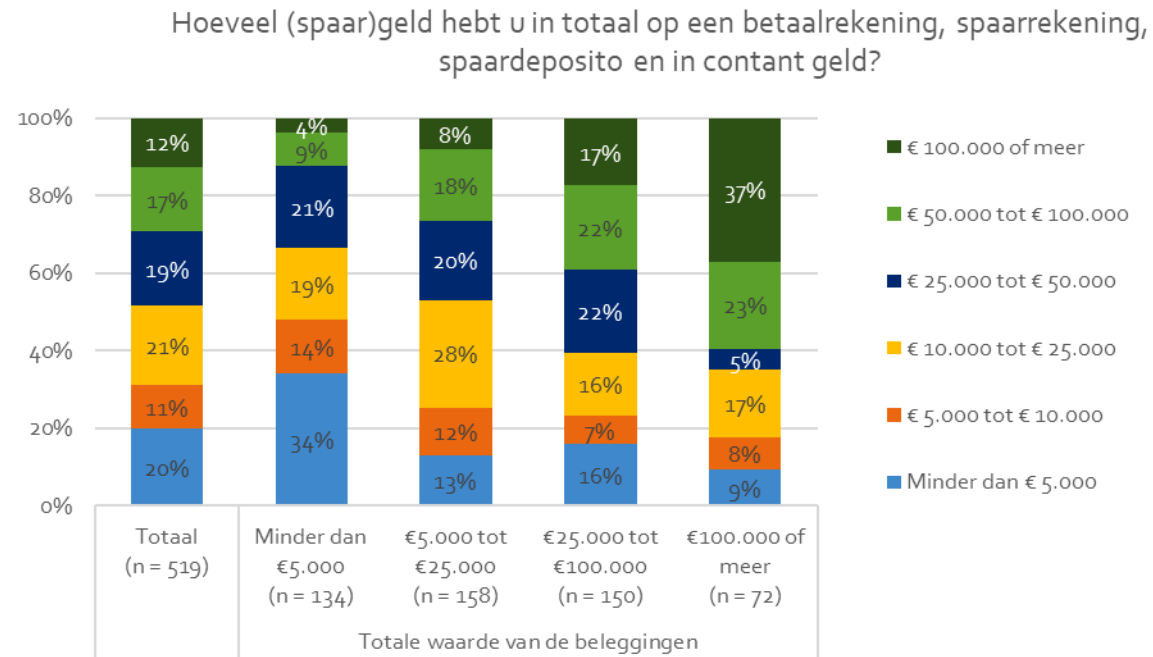
- Nederlandse staatsobligaties worden door zelfstandige beleggers met afstand als minst risicovolle beleggingsvorm gezien. Bijna 6 op de 10 zelfstandige beleggers denken dat investeren in deze beleggingsvorm geen of een zeer klein risico met zich meebrengt.
- Investeren in Bitcoin wordt gemiddeld als het meest risicovol gezien: 85% van de respondenten die zelfstandig beleggen schat het risico dat iemand die in Bitcoin belegt een (groot) deel van zijn inleg kwijtraakt groot of zeer groot in.¹

¹ Merk op dat beleggers die alleen crypto bezitten (en geen andere beleggingsvormen) niet in de steekproef zitten.

Vraag: Kunt u per belegging aangeven hoe groot u het risico schat dat iemand die daarin belegt een (groot) deel van zijn inleg kwijtraakt?

2 op de 10 beleggers geven aan minder dan €5.000 (spaar)geld te hebben

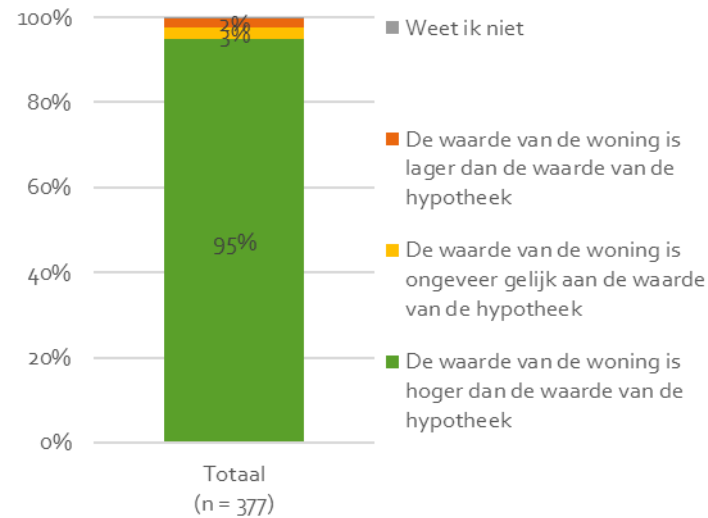
- 7 op de 10 beleggers die weten/willen zeggen hoeveel (spaar)geld zij hebben (69%) geven aan meer dan €10.000 (spaar)geld te hebben; ongeveer 3 op de 10 meer dan €50.000. 2 op de 10 beleggers geven aan minder dan €5.000 (spaar)geld te hebben.
- Beleggers met een hogere totale waarde van hun beleggingen hebben gemiddeld ook meer (spaar)geld.

Beleggers geven hun financiële situatie gemiddeld het rapportcijfer 7,7

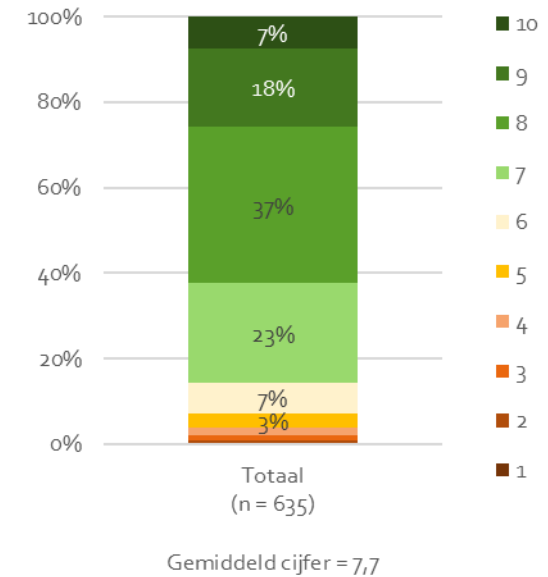
Hebt u een hypotheek op uw woning?

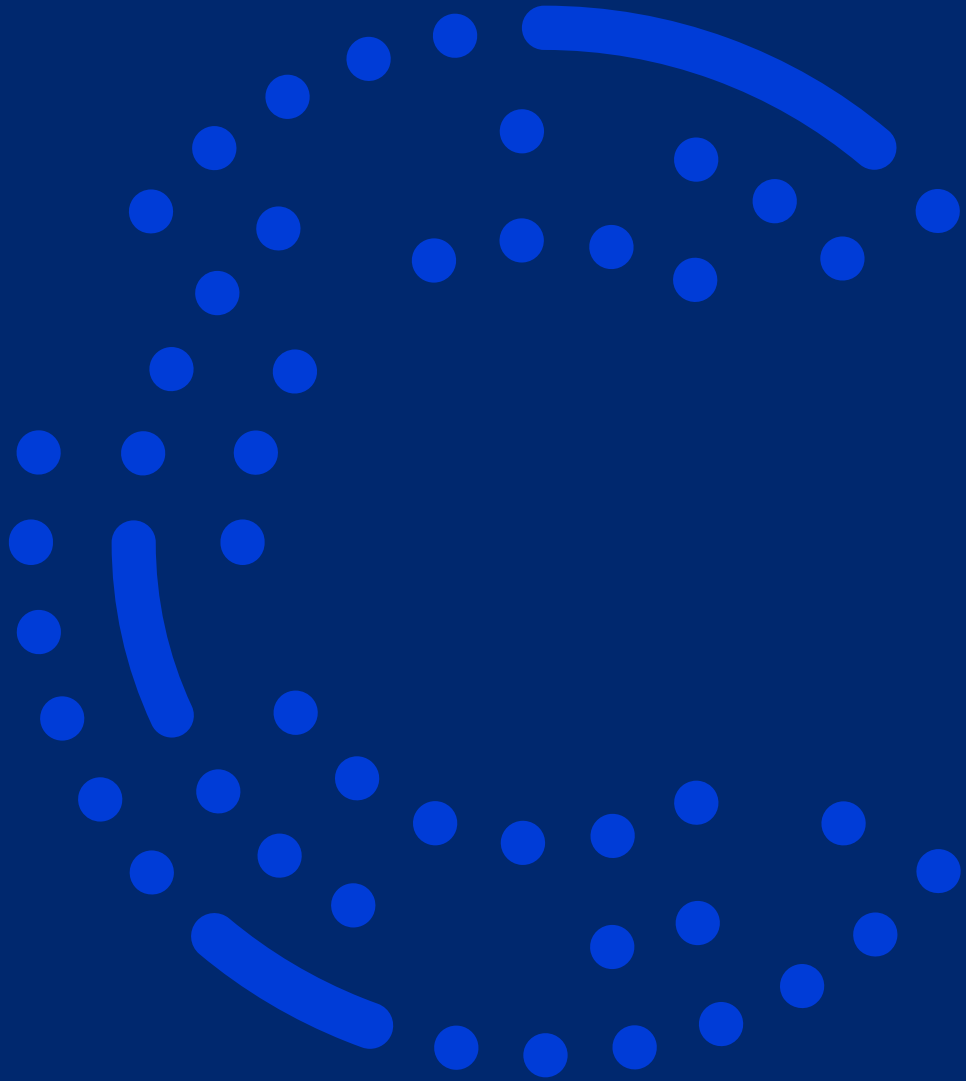
Wat is de waarde van uw woning ten opzichte van de waarde van de hypotheek?

Welk rapportcijfer zou u op dit moment uw financiële situatie geven?

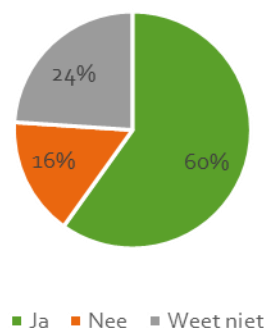
- 6 op de 10 beleggers hebben een hypotheek op hun woning. De overgrote meerderheid van de beleggers met een hypotheek (95%) geeft aan overwaarde te hebben.
- Gemiddeld geven beleggers hun financiële situatie het rapportcijfer 7,7. Minder dan 1 op de 10 beleggers (7%) geeft zijn/haar financiële situatie een 5 of lager.

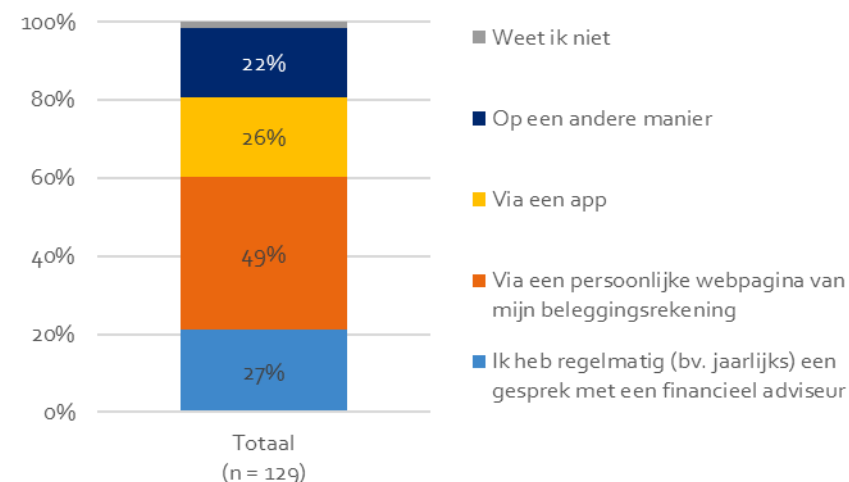
Krijgen en zoeken van informatie

6 op de 10 beleggers via vermogensbeheer geven aan dat hun aanbieder jaarlijks inzicht geeft in de haalbaarheid van hun beleggingsdoel

Maakt uw aanbieder voor u jaarlijks inzichtelijk of uw beleggingsdoel nog haalbaar is?

Hoe krijgt u deze informatie van uw aanbieder?

- 6 op de 10 beleggers (60%) die via vermogensbeheer beleggen geven aan dat hun aanbieder jaarlijks inzichtelijk maakt of hun beleggingsdoel nog haalbaar is. Volgens ongeveer een zesde (16%) doet de aanbieder dit niet, en een kwart (24%) weet het niet.
- Ongeveer de helft van de beleggers van wie de aanbieder jaarlijks inzicht geeft in de haalbaarheid van hun beleggingsdoel (49%) krijgt deze informatie via een persoonlijke webpagina. Ongeveer een kwart (27%) heeft regelmatig een gesprek met een financieel adviseur en een kwart (26%) krijgt de informatie via een app.

Vraag (links): Maakt uw aanbieder voor u jaarlijks inzichtelijk of uw beleggingsdoel nog haalbaar is? [Denk bij deze vraag aan uw belangrijkste aanbieder voor vermogensbeheer.]

Vraag (rechts): Hoe krijgt u deze informatie van uw aanbieder?

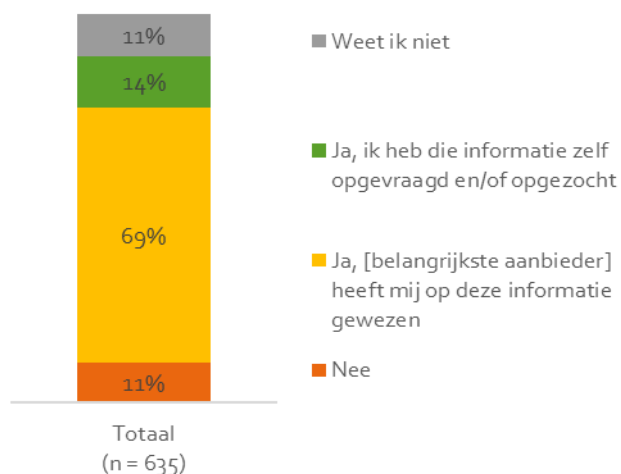
Basis (figuur links) = beleggers die via vermogensbeheer beleggen, n = 213

Basis (figuur rechts) = beleggers die via vermogensbeheer beleggen, van wie de aanbieder jaarlijks inzichtelijk maakt of het beleggingsdoel nog haalbaar is, n = 129

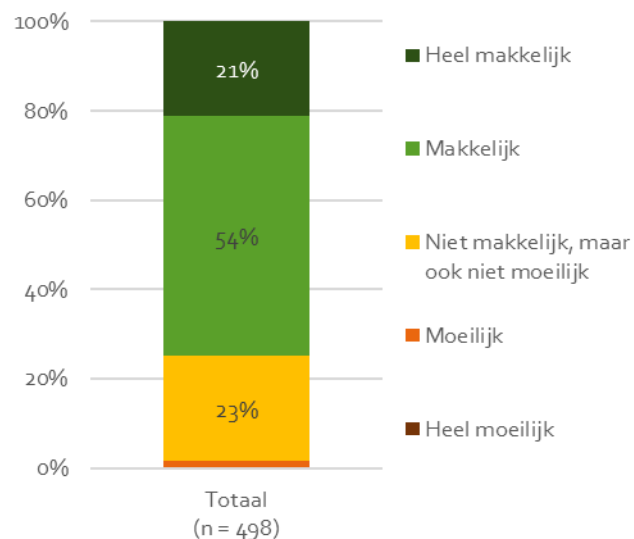
7 op de 10 beleggers die in 2022 informatie zagen over de kosten van beleggen deden niets met de informatie

Hebt u in 2022 van [belangrijkste aanbieder] informatie over de hoogte van de kosten van beleggen gezien?

Meerdere antwoorden mogelijk

Hoe makkelijk of moeilijk was de informatie over de kosten te vinden?

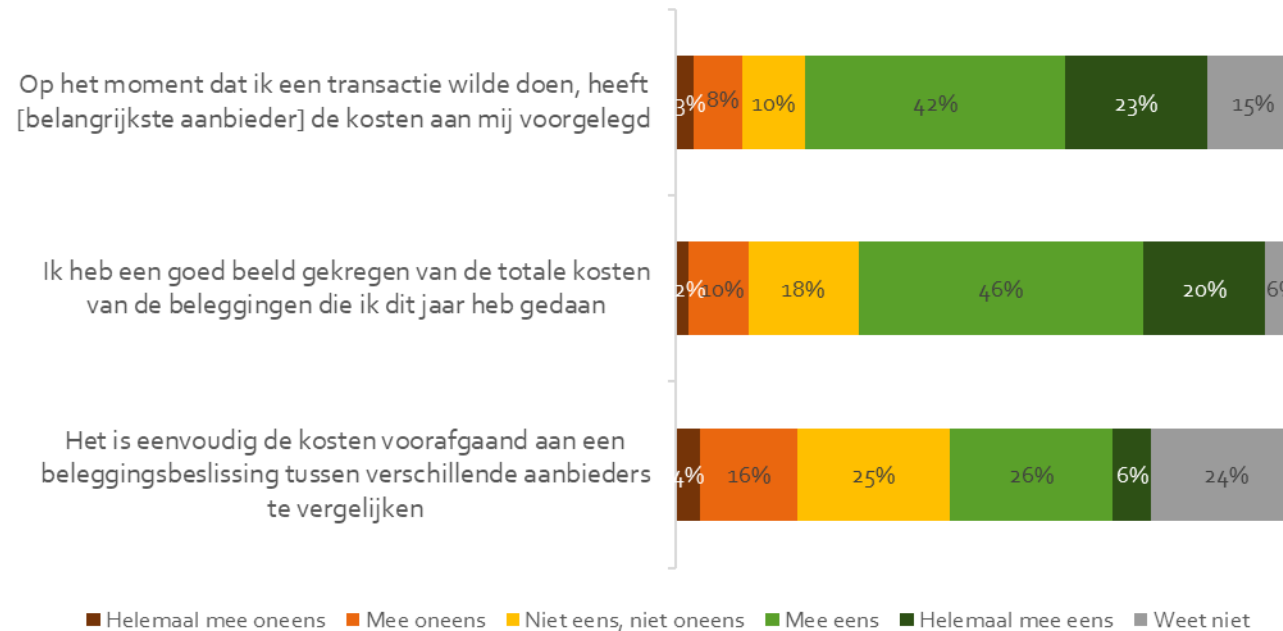

Wat hebt u met de informatie over de kosten van beleggen gedaan?

- 8 op de 10 beleggers hebben in 2022 informatie over de hoogte van de kosten van beleggen gezien (1 op de 10 niet, en 1 op de 10 weet het niet).
- De meeste beleggers (69%) geven aan dat hun aanbieder hen op de kosteninformatie heeft gewezen. Een veel kleinere groep (14%) heeft de informatie zelf opgevraagd en/of opgezocht.
- Beleggers die informatie over de kosten van beleggen zagen, vonden de informatie over het algemeen relatief makkelijk te vinden. Slechts 2% vond de informatie moeilijk te vinden.
- 7 op de 10 beleggers die de informatie zagen deden niets met de informatie. Beleggers die wel actie ondernomen vergeleken meestal de kosten van verschillende aanbieders (14%) en/of zochten meer informatie over de kosten van de aanbieder en/of het beleggingsproduct (resp. 13% en 12%).

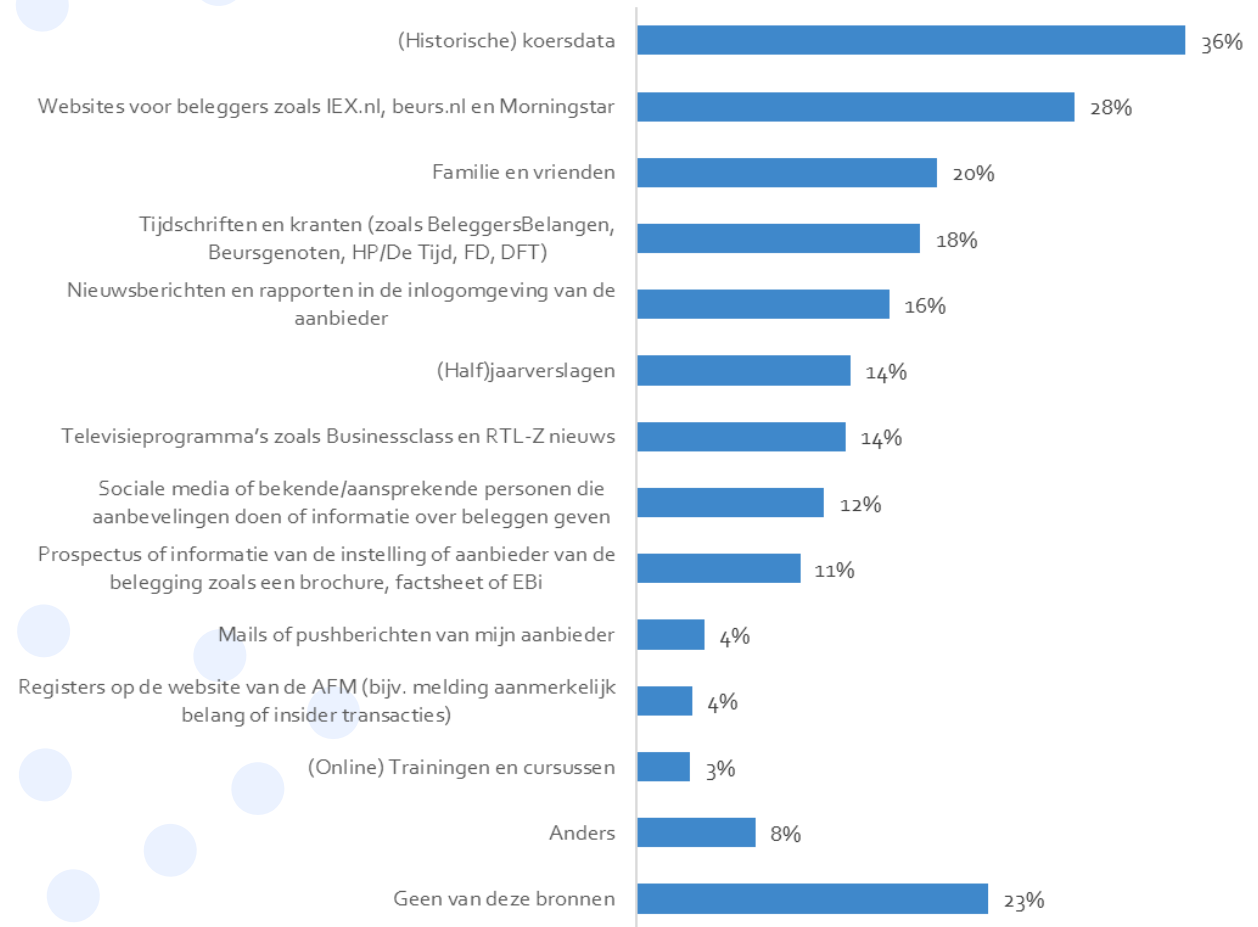
Slechts een derde van de beleggers die zelfstandig of met advies beleggen (die in 2022 kosteninformatie hebben gezien) vindt de kosten van verschillende aanbieders makkelijk te vergelijken

- Bijna twee derde (65%) van de beleggers die zelfstandig of met advies beleggen (die in 2022 informatie over de kosten van beleggen hebben gezien) geeft aan dat hun aanbieder bij een voorgenomen transactie informatie gaf over de kosten. 1 op de 10 beleggers geeft aan deze informatie niet te hebben gekregen.
- Twee derde (66%) zegt een goed beeld te hebben gekregen van de totale kosten van de beleggingen die zij dit jaar hebben gedaan; 12% heeft geen goed beeld gekregen.
- Slechts een derde (32%) is het eens met de stelling dat het eenvoudig is om, voorafgaand aan een beleggingsbeslissing, de kosten van verschillende aanbieders te vergelijken. 2 op de 10 zijn het hier niet mee eens (een kwart weet het niet).

Bij aan- en verkoopbeslissingen maken zelfstandige beleggers vooral gebruik van koersdata en websites voor beleggers

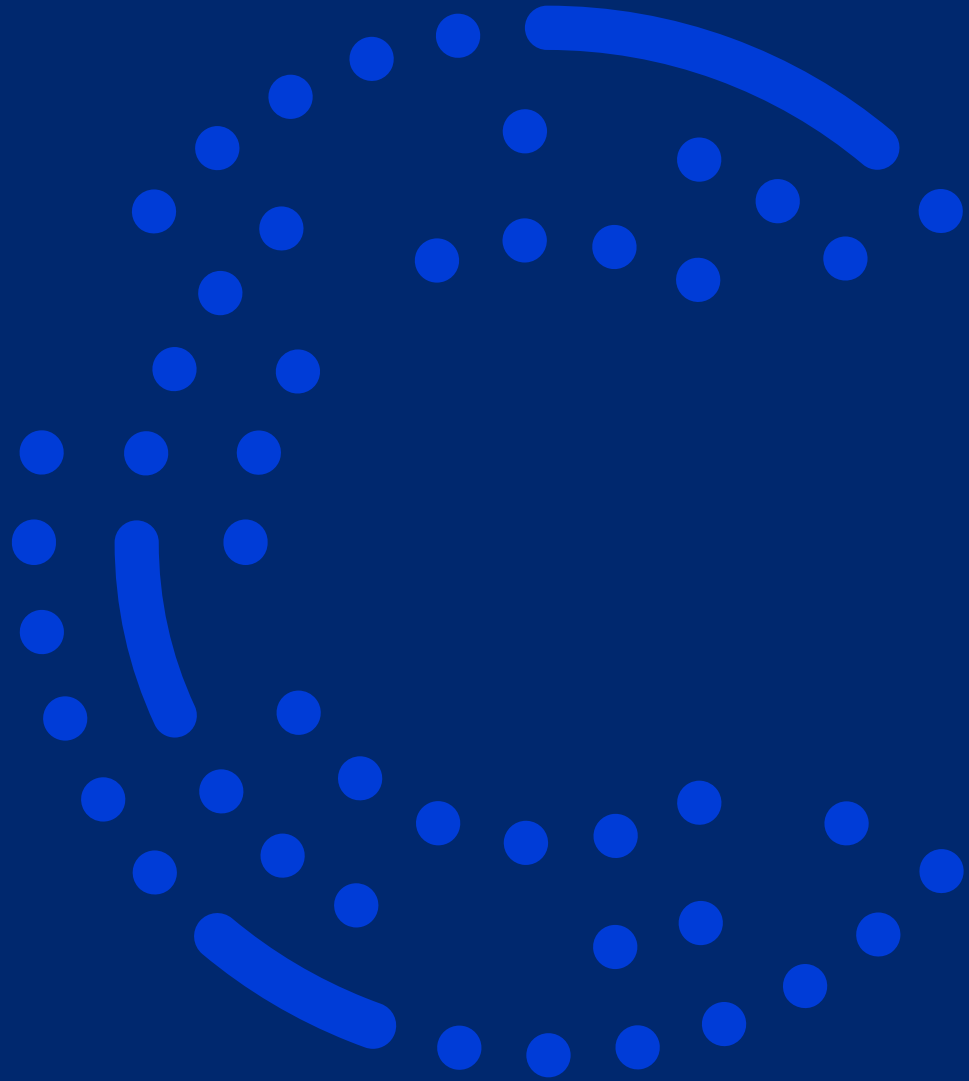
Wat zijn de belangrijkste informatiebronnen waarvan u gebruik maakt bij aan- en verkoopbeslissingen?

- (Historische) koersdata (36%) en websites voor beleggers (28%) zijn de belangrijkste informatiebronnen die zelfstandige beleggers raadplegen bij aan- en verkoopbeslissingen.

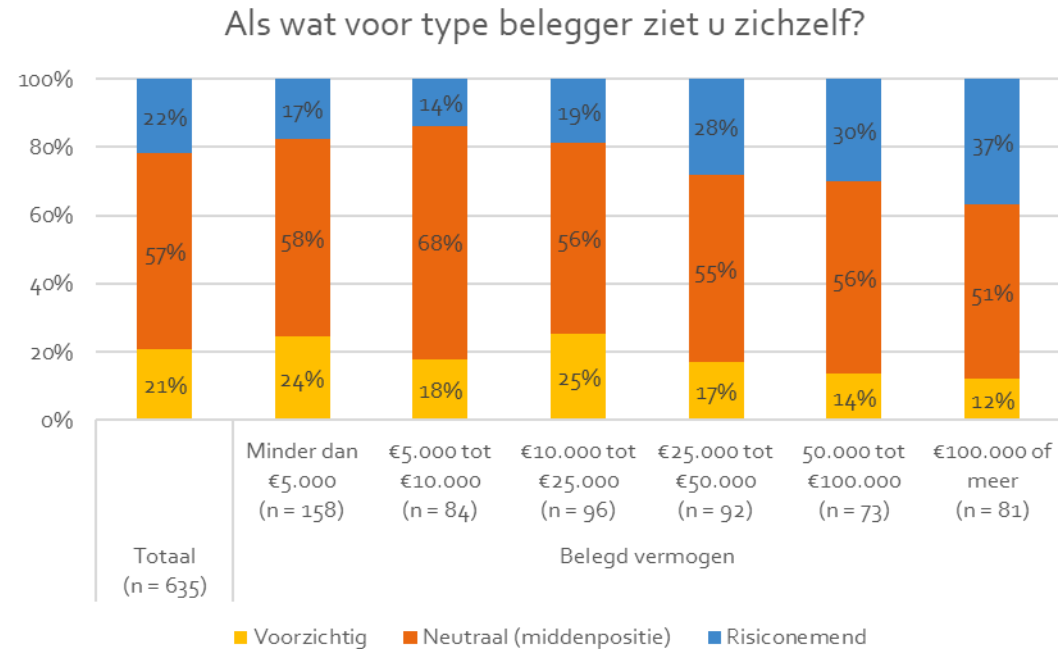
Basis = beleggers die zelfstandig beleggen, n = 428

Vraag: Wat zijn de belangrijkste informatiebronnen waarvan u gebruik maakt bij aan- en verkoopbeslissingen? Meerdere antwoorden mogelijk.

Kenmerken van beleggers

Ongeveer 1 op de 5 beleggers ziet zichzelf als risiconemend

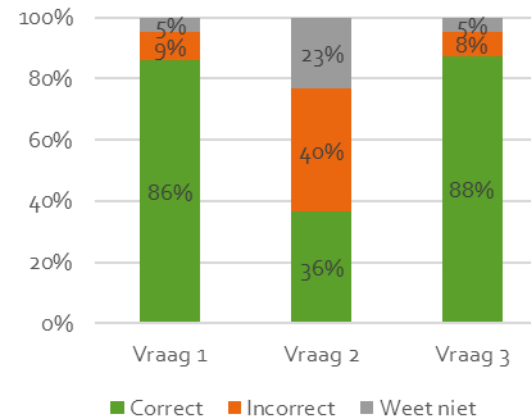
- Ongeveer 1 op de 5 beleggers (22%) ziet zichzelf als risiconemend en 1 op de 5 (21%) ziet zichzelf als voorzichtig. De rest (57%) ziet zichzelf niet als risiconemend, maar ook niet als voorzichtig (neutraal).
- Beleggers met een hoger belegd vermogen omschrijven zichzelf vaker als risiconemend. Zo omschrijven van de beleggers die minder dan €25.000 belegd hebben minder dan 2 op de 10 zichzelf als risiconemend, terwijl van de beleggers die meer dan €100.000 belegd hebben bijna 4 op de 10 zichzelf als risiconemend zien.

Beleggers beantwoordden gemiddeld 2 van de 3 (basis)kennisvragen over beleggen correct

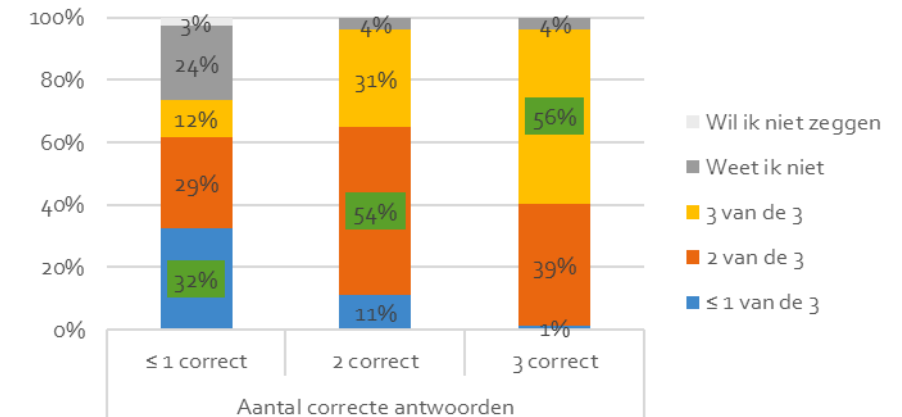
Kennisvragen

1. Stel dat de rente op uw spaarrekening 1% per jaar is en de inflatie is gelijk aan 2% per jaar. Zou u dan na 1 jaar meer dan vandaag, precies hetzelfde als vandaag of minder dan vandaag kunnen kopen met het geld op de rekening? (1) *meer dan vandaag*, (2) *precies hetzelfde als vandaag*, (3) *minder dan vandaag*, (4) *ik weet het niet*
2. Als de rente stijgt, wat zou er dan moeten gebeuren met de obligatiekoersen? (1) *die zouden moeten stijgen*, (2) *die zouden moeten dalen*, (3) *die zouden hetzelfde moeten blijven*, (4) *ik weet het niet*
3. Als een belegger zijn geld spreidt over verschillende soorten beleggingen, wat gebeurt er dan volgens u met het risico om geld te verliezen: wordt het risico groter, kleiner of blijft het gelijk? (1) *het risico wordt groter*, (2) *het risico wordt kleiner*, (3) *het risico blijft gelijk*, (4) *ik weet het niet*

Financiële geletterdheid (beleggen)

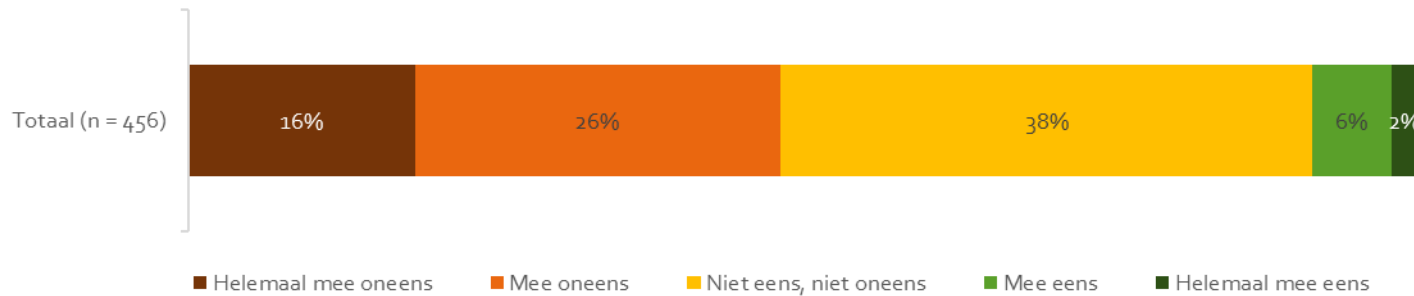
Daadwerkelijke versus zelf ingeschatte financiële geletterdheid (beleggen)

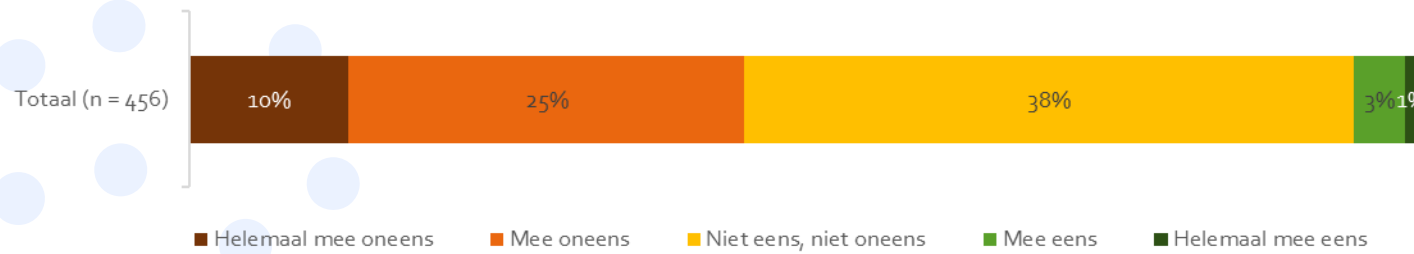
- Een derde (32%) beantwoordde alle drie de kennisvragen correct. De grootste groep (51%) gaf op twee van de drie vragen het juiste antwoord. 12% had één vraag goed en 5% geen enkele vraag.
- De figuur rechts vergelijkt het daadwerkelijke aantal correcte antwoorden met het zelf ingeschatte aantal correct antwoorden. Beleggers die hooguit één vraag goed hadden overschatten zichzelf relatief vaak. Binnen deze groep dachten 4 op de 10 beleggers (41%) dat zij 2 of 3 vragen goed hadden. Beleggers die alle vragen goed hadden *onderschatten* zichzelf juist regelmatig: 4 op de 10 beleggers binnen deze groep (39%) dachten dat zij slechts 2 vragen goed hadden.

Minder dan 1 op de 10 beleggers ziet zichzelf als een bovengemiddeld goede belegger

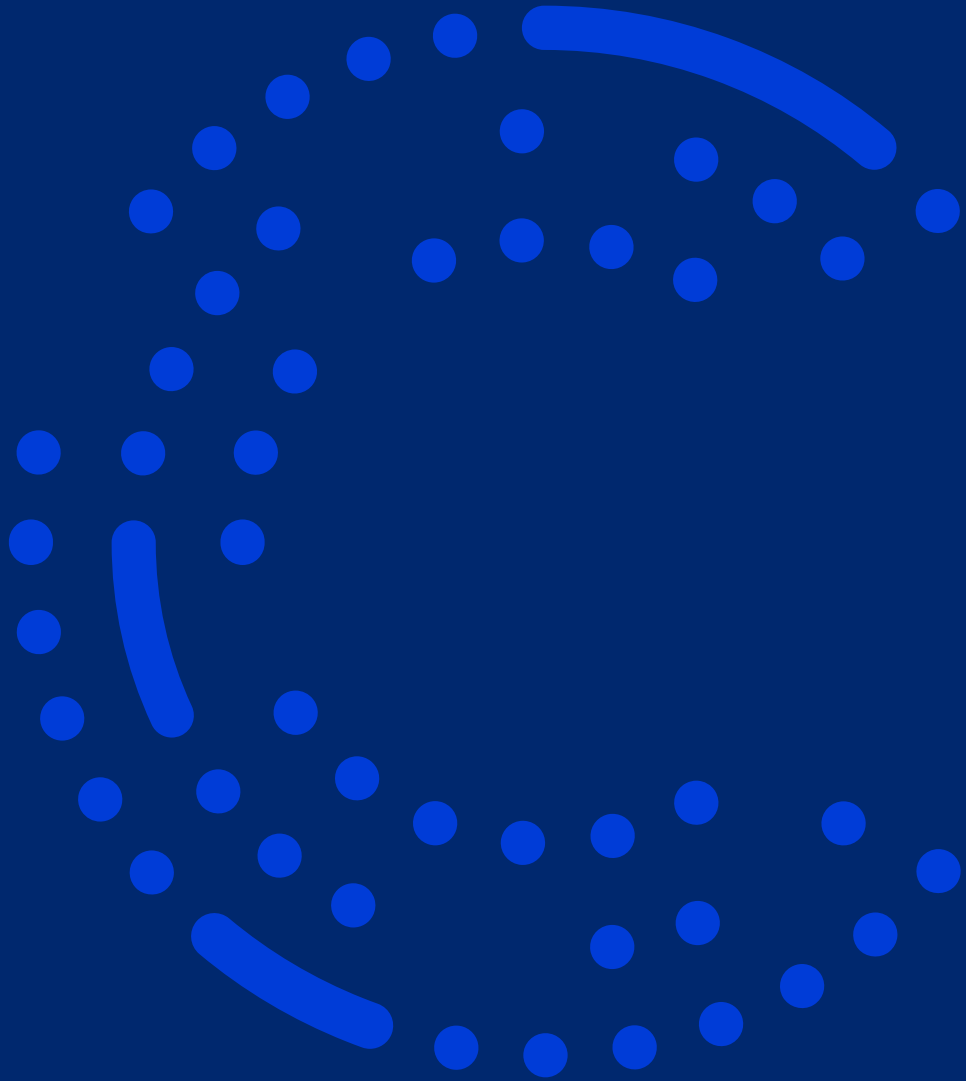
"Ik ben een bovengemiddeld goede belegger"

"Wanneer ik aan de komende drie maanden denk, beleg ik beter dan andere beleggers."

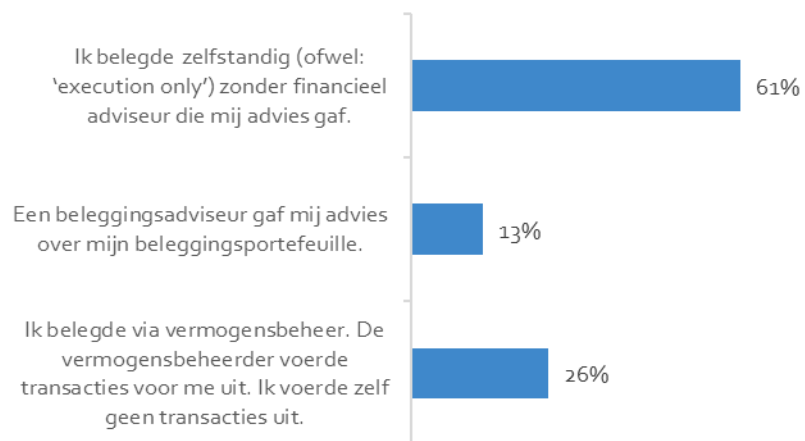
- Slechts 8% ziet zichzelf als een bovengemiddeld goede belegger. Een veel grotere groep (42%) ziet zichzelf *niet* als bovengemiddeld goede belegger. Beleggers lijken zichzelf over het algemeen dus eerder wat te *onderschatten* dan te *overschatten*.
- Bij de stelling "Wanneer ik aan de komende drie maanden denk, beleg ik beter dan andere beleggers" zien we hetzelfde patroon.

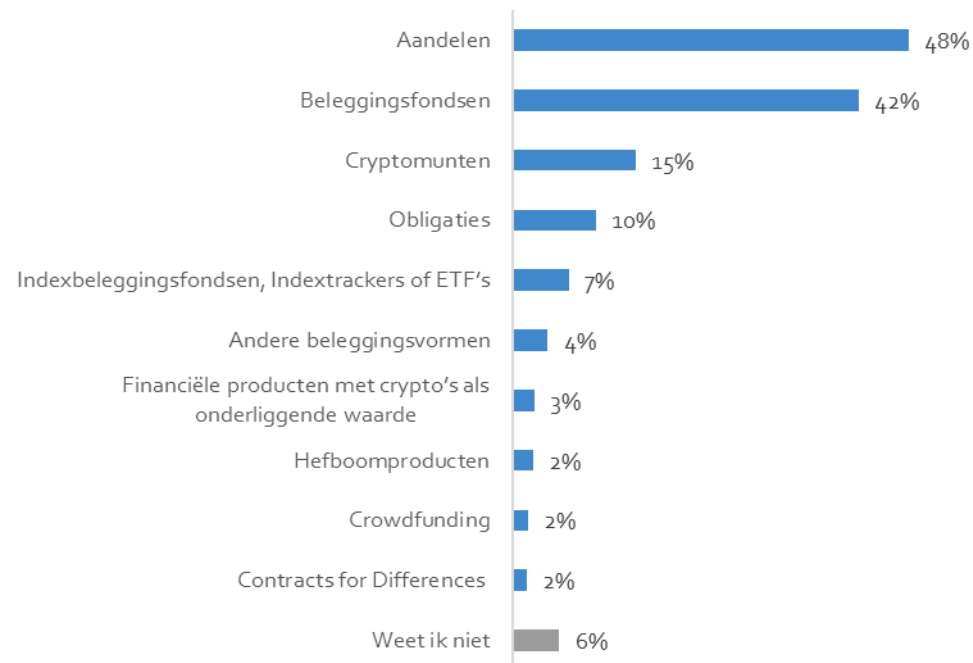
Recent gestopte beleggers

6 op de 10 gestopte beleggers belegden zelfstandig; ongeveer de helft belegde in aandelen

Op welke manier(en) belegde u?
Meerdere antwoorden mogelijk

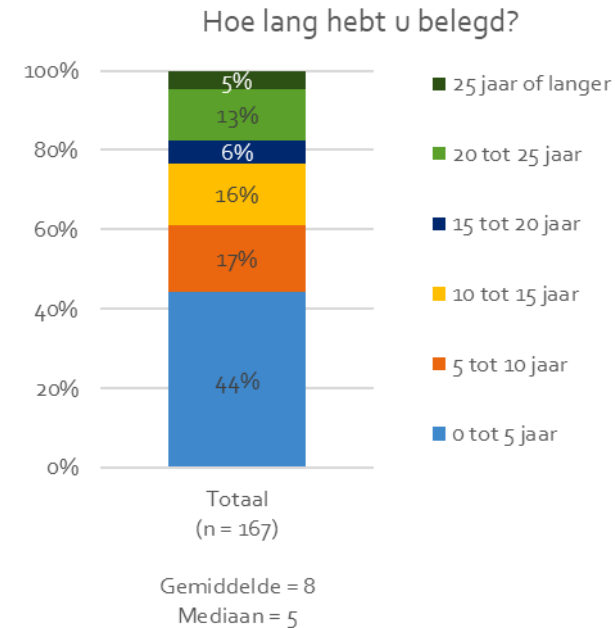
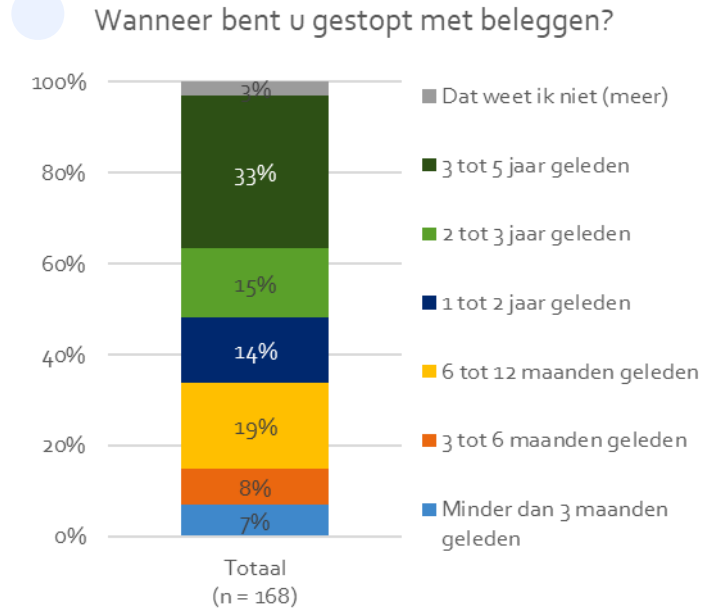

In welke vormen belegde u en/of werd er voor u belegd?

- Van de mensen die in de afgelopen 5 jaar gestopt zijn met beleggen belegde 61% zelfstandig, 13% met advies van een beleggingsadviseur en 26% via vermogensbeheer (onder beleggers is dit respectievelijk 70%, 4% en 32%).
- De gestopte beleggers belegden het vaakst in aandelen (48%) en/of beleggingsfondsen (42%).

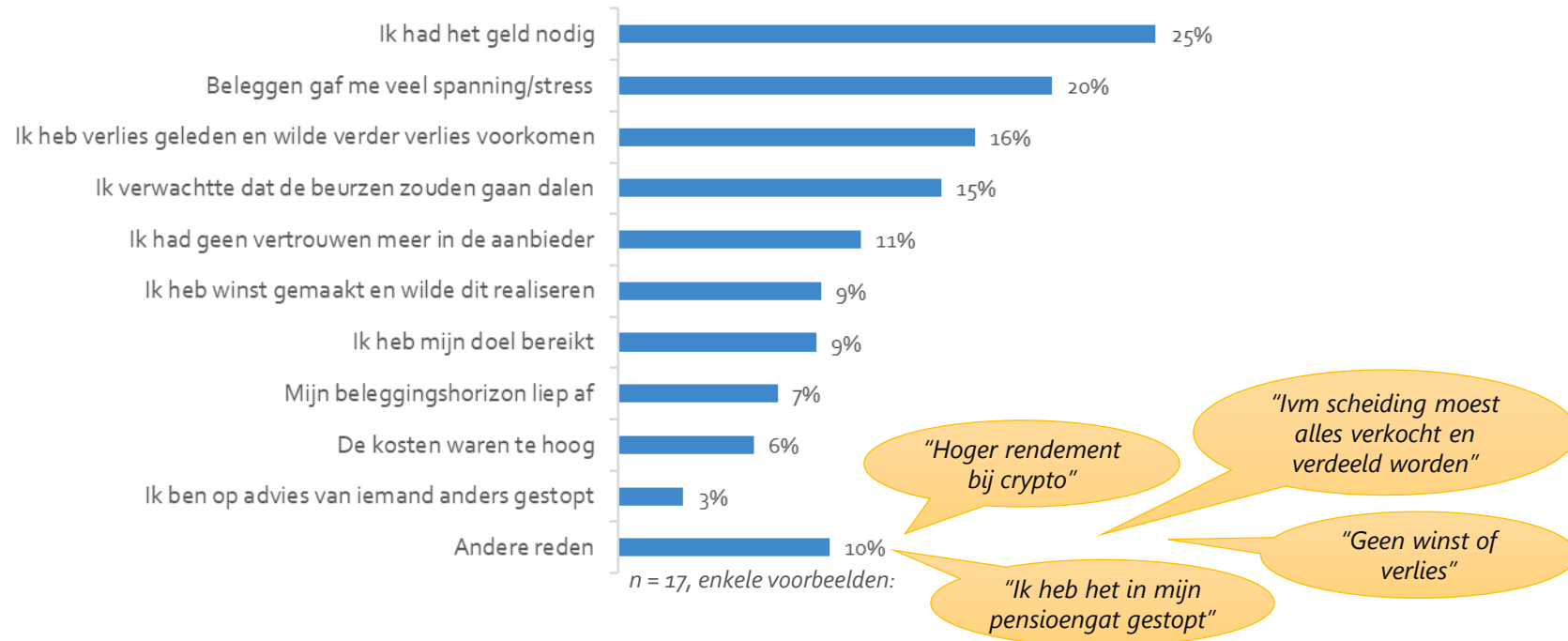
Ruim 4 op de 10 mensen die in de afgelopen 5 jaar stopten met beleggen belegden korter dan 5 jaar

- Ongeveer een derde (34%) van de gestopte beleggers stopte in het afgelopen jaar met beleggen.
- De gestopte beleggers hebben gemiddeld 8 jaar belegd (mediaan = 5 jaar). Ruim 4 op de 10 gestopte beleggers belegden korter dan 5 jaar.

De mensen die in de afgelopen 5 jaar gestopt zijn met beleggen deden dat meestal omdat ze het geld nodig hadden

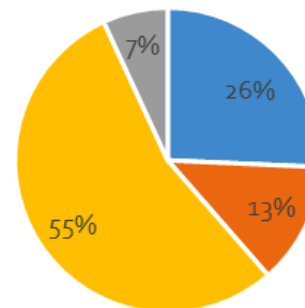
Wat is de reden dat u bent gestopt met beleggen?

- Als redenen voor het stoppen met beleggen worden het vaakst genoemd dat men het geld nodig had (25%) en dat beleggen veel spanning/stress gaf (20%). Ook het voorkomen van verder verlies (16%) en de verwachting dat de beurzen gaan dalen (15%) worden relatief vaak genoemd als redenen om te stoppen met beleggen.

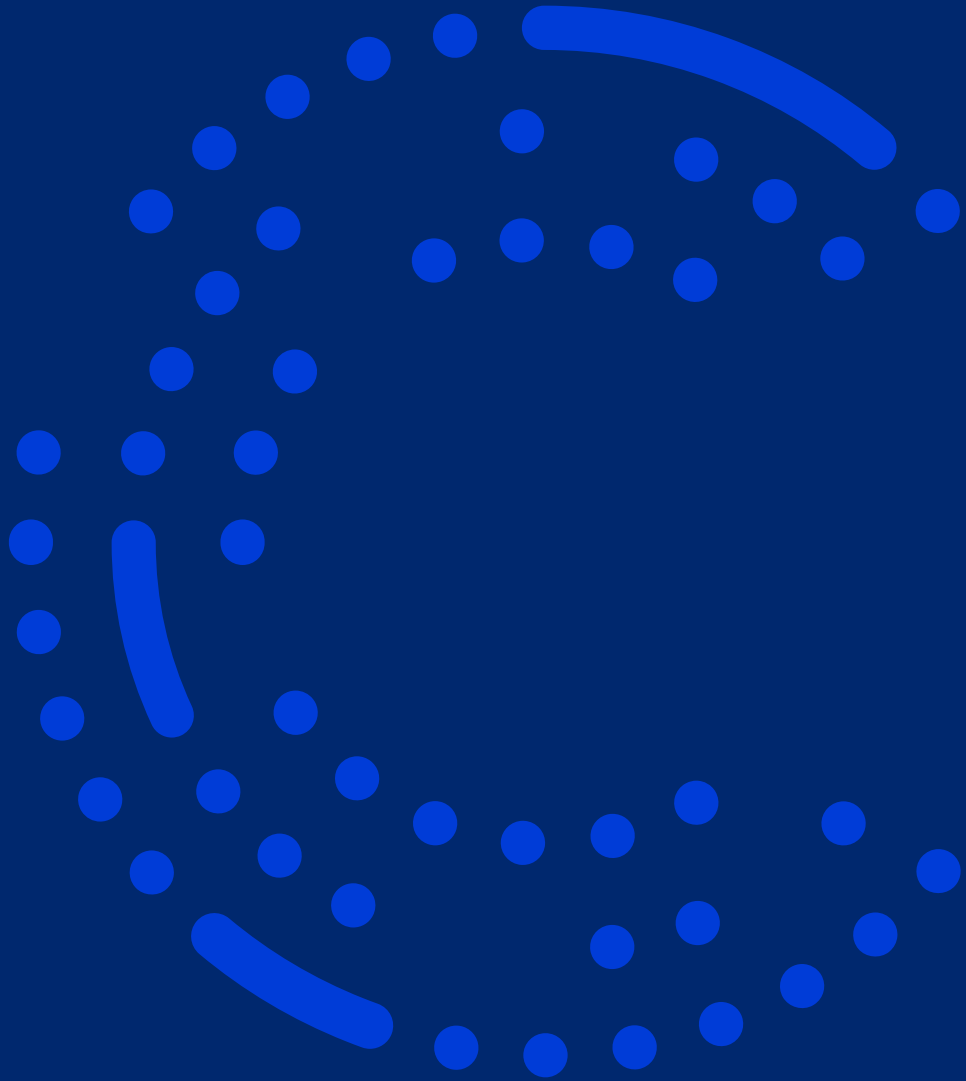
4 op de 10 gestopte beleggers verwachten in de toekomst opnieuw te gaan beleggen

Verwacht u in de toekomst opnieuw te gaan beleggen?

- Ja, als mijn financiële situatie dat toelaat
- Ja, als de beurzen gaan stijgen
- Nee
- Anders

- 4 op de 10 gestopte beleggers verwachten in de toekomst weer te gaan beleggen. Voor twee derde van deze groep (26% van alle gestopte beleggers) hangt dit af van hun financiële situatie en voor een derde (13% van alle gestopte beleggers) van de ontwikkelingen op de beurzen.

Onderzoeksmethode en steekproefbeschrijving

Onderzoeksmethode

Screening (oktober 2022)

- De screeningvraag is voorgelegd aan 7056 leden van het online **LISS panel** tussen 3 en 31 oktober 2022:

Hebt u geld belegd in beleggingsfondsen, aandelen, derivaten, obligaties of andere effecten?

Hierbij tellen niet mee:

- Cryptomunten (zoals Bitcoin, Ethereum of stablecoins)
- Beleggingen die gekoppeld zijn aan uw hypotheek
- Beleggingen die via uw werkgever gekoppeld zijn aan uw pensioen (bijv. een pensioenfonds). *Let op: Beleggingen met (extra) pensioen als doel op een gewone beleggingsrekening (box 3) of een fiscaal aantrekkelijke beleggingsrekening (box 1) tellen dus wel mee.*

- **5681 panelleden** (18+) vulden de screeningvraag in (**responspercentage = 81%**).

Vragenlijst voor gestopte beleggers (oktober 2022)

- Alle panelleden die bij de screening aangaven recent gestopt te zijn met beleggen ("Nee, ik heb wel belegd maar ben hier in de afgelopen 5 jaar mee gestopt") kregen direct enkele vervolgvragen.
- **168 panelleden** vulden deze vervolgvragen in.

Vragenlijst voor beleggers (november 2022)

- In november 2022 zijn panelleden die in oktober aangaven te beleggen ("Ja, ik beleg zelf") uitgenodigd voor een vragenlijst over beleggen. De veldwerkperiode liep van 3 tot 29 november 2022.
- De steekproef was een **gestratificeerde willekeurige steekproef**¹ van 878 panelleden die in oktober aangaven zelf te beleggen.
- Aan het begin van de vragenlijst in november werd (ter controle) gevraagd of men *op dat moment* geld belegd had in beleggingsfondsen, aandelen, derivaten, obligaties of andere effecten. 721 panelleden (18+) beantwoordden deze vraag (**responspercentage = 82%**).
- **635 panelleden** vulden de vragenlijst compleet in. Hun antwoorden zijn geanalyseerd.

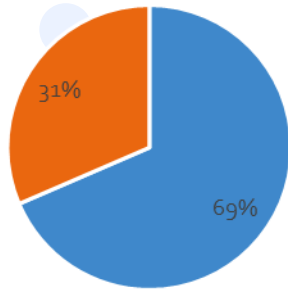
Weging

- In de oorspronkelijke steekproef (screening oktober 2022) – en daarmee ook in de substeekproeven van beleggers en recent gestopte beleggers – waren ouderen en hoger opgeleiden iets oververtegenwoordigd. In de analyses is hiervoor gecorrigeerd door middel van **weging**.
- De data zijn gewogen naar geslacht, leeftijd en opleiding (gekruist, 24 cellen).

¹ Bij de steekproeftrekking is rekening gehouden met het feit dat de responskans lager is onder jongeren dan onder ouderen. Er zijn willekeurige steekproeven getrokken binnen 6 leeftijdsgroepen (strata), waarbij de responskans per groep is ingeschat op basis van historische data.

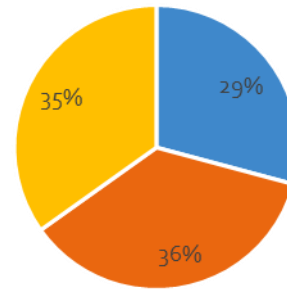
Steekproefbeschrijving beleggers

Geslacht

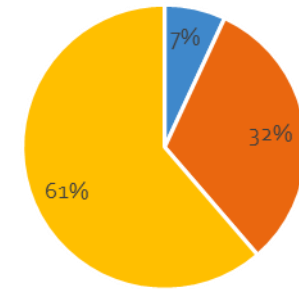
■ Man ■ Vrouw

Leeftijd

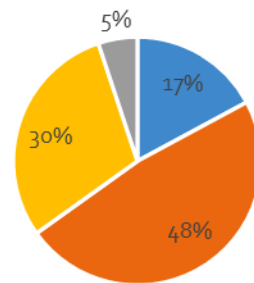
■ 18-34 jaar ■ 35-54 jaar ■ 55 jaar of ouder

Opleidingsniveau (hoogst voltooid)

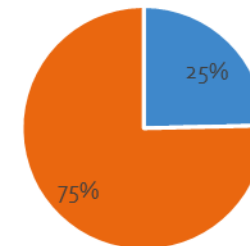
■ Basisonderwijs/vmbo ■ Havo/vwo/mbo ■ Hbo/wo

Persoonlijk netto inkomen per maand

■ €1.500 of minder ■ Tussen €1.500 en €3.000
■ Meer dan €3.000 ■ Weet niet/wil niet zeggen

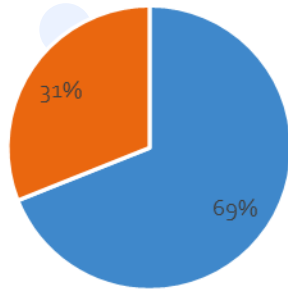
Meest betrokken bij financiële administratie van het huishouden

■ Nee ■ Ja

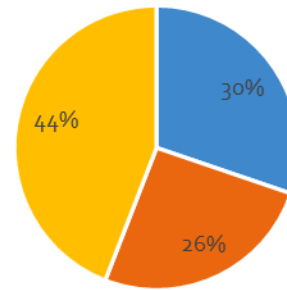
Steekproefbeschrijving recent gestopte beleggers

Geslacht

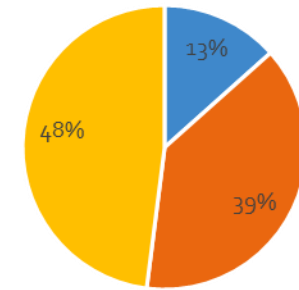
■ Man ■ Vrouw

Leeftijd

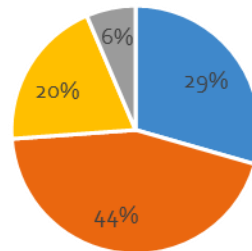
■ 18-34 jaar ■ 35-54 jaar ■ 55 jaar of ouder

Opleidingsniveau (hoogst voltooid)

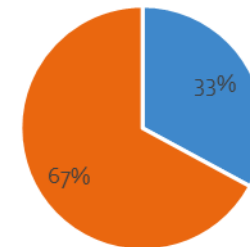
■ Basisonderwijs/vmbo ■ Havo/vwo/mbo ■ Hbo/wo

Persoonlijk netto inkomen per maand

■ €1.500 of minder ■ Tussen €1.500 en €3.000
■ Meer dan €3.000 ■ Weet niet/wil niet zeggen

Meest betrokken bij financiële administratie van het huishouden

■ Nee ■ Ja

Het LISS panel

- Het LISS panel is een **representatief online panel** van ongeveer 4.500 huishoudens en 7.000 individuen (≥ 16 jaar).
- Het panel is gebaseerd op een aselechte steekproef uit het Nederlandse bevolkingsregister (i.s.m. CBS) en is dus een **probability-based panel**. Panelleden kunnen zich niet zelf aanmelden (geen zelfselectie).
- Werving is '**traditioneel**': huishoudens worden tot wel 10 keer telefonisch en/of persoonlijk benaderd voor een interview.
- Huishoudens **zonder internettoegang** ontvangen infrastructuur via Centerdata (internetverbinding/computer).
- Panelleden vullen maandelijks vragenlijsten in (ca. 30 min.)
- Zij ontvangen een **relatief hoge vergoeding** van €15 per uur.

CENTERDATA

research institute